

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської філології та прикладної лінгвістики

СТРУКТУРНА ТА МОВНА ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНОГО
АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ДИСКУРСУ НОВИН

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка 2 курсу 09-202М групи
Спеціальності 035.041 Філологія (германські
мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська)

Освітньо-професійної програми «Філологія
(германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська)»

Іванова Діляра Сейранівна

Керівниця: к. філол. наук, доцентка
Лебедева Аеліта Володимирівна

Рецензентка: к. пед. наук, доцентка
Гоштанар Ірина Вікторівна

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади аналізу сучасного англійськомовного дискурсу новин	7
1.1. Сучасні дослідження теорії дискурсу.....	7
1.2. Типологія подій в англійськомовному дискурсі новин.....	12
1.3. Параметри дискурсу новин як особливого типу медіадискурсу.....	25
РОЗДІЛ 2. Особливості функціонування сучасного англійськомовного дискурсу новин	30
2.1. Новинний анонс як мовний жанр англійськомовного дискурсу новин.....	30
2.2. Специфіка мовного наповнення структурних блоків англійськомовного дискурсу новин.....	35
2.3. Конституююча роль мови в сучасному англійськомовному дискурсі новин.....	45
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63

ВСТУП

Дослідження присвячене вивченню проблем англійськомовного дискурсу новин, зокрема комплексному аналізу структурного та мовного планів новинного дискурсу мережі «Інтернет».

Інтенсивний розвиток телекомунікаційних технологій протягом останніх років ХХІ століття стає причиною появи й розвитку електронних засобів масової інформації. ЗМІ завжди відігравали важливу роль у житті суспільства, визначаючи як загальний стиль подачі інформації, так і мовне оформлення того чи іншого видання. Аудиторія інтернет-сайтів є інтернаціональною і в кількісному плані у багато разів перевищує читацьку аудиторію друкованої преси. Тому, у зв'язку з активним розвитком нового джерела інформації, виникає необхідність вивчення дискурсивних практик в електронному інтернет-просторі.

До появи новинних інтернет-видань проводилися дослідження окремих аспектів (економічних, політичних, соціальних, психологічних тощо) продукування текстів масової комунікації. Так, були виявлені основні прагматичні чинники, що задіяні в процесі створення новин і в процесах використання та впливу цих повідомлень. Досліджувались стиль новинних повідомлень у цілому та окремі його компоненти.

У зв'язку з розвитком когнітивної науки в центрі уваги лінгвістів виявляється не текст, а дискурс – зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними – прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами; мова, розглянута як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей і механізмів їх свідомості (когнітивних процесах).

Тому і при аналізі медіатекстів акцент ставиться на вивченні когнітивних характеристик дискурсу новин, для того, щоб дослідити, як різні складові комунікативного процесу – автор повідомлення, його адресат, сфера комунікації, канал повідомлення, інтенція і т.д. –

відбиваються у внутрішньотекстовій організації й зумовлюють у ній специфічну впорядкованість мовних одиниць і структур.

З появою інформаційних сайтів виникає необхідність перегляду теорії дискурсу новин, що розроблялася на матеріалі друкованої преси, так як зміна носія інформації призводить до модифікацій ряду характеристик самого дискурсу: зміни торкаються адресата повідомлення, каналу комунікації та її контексту, а також способу організації мовних одиниць у новому комунікативному просторі.

Актуальність дослідження визначається не тільки зростаючим інтересом до вивчення дискурсивних практик в електронному форматі, але також когнітивним і прагматичним фокусом у вивченні специфіки створення й сприйняття дискурсу новин в інтернет-просторі, що дозволяє виявити й пояснити особливості структури та семантики електронних текстів. Актуальність роботи зумовлена також стійким інтересом лінгвістичної спільноти до інтернет-дискурсу як виду базового дискурсу, а також його проєктивних видів; необхідністю вивчення специфіки утворення, організації та сприйняття медійних ресурсів і, зокрема, комплексними дослідженнями новинного дискурсу мережі «Інтернет», що створюється засобами англійської мови; важливістю розкриття особливостей структурної організації дискурсу новин та встановлення його прагматичного потенціалу для подальшого дослідження специфіки функціонування проєктивних видів дискурсу в глобальному масмедійному просторі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційну роботу виконано згідно з науковою темою кафедри англійської філології та прикладної лінгвістики «Вплив лінгвальних та екстралінгвальних чинників на формування фахівця з іноземних мов у сучасному мультикультурному просторі (номер держреєстрації 0117U003763).

Метою роботи є дослідження структурної та мовної специфіки англійськомовного дискурсу новин.

Поставлена мета вимагає вирішення таких **завдань**:

- узагальнення концептуальних основ теорії дискурсу;
- виявлення загальних та індивідуальних характеристик сучасного англійськомовного дискурсу новин;
- вивчення функцій новинного дискурсу сучасної англійської мови;
- опис специфіки мовного наповнення англійськомовного дискурсу новин;
- дослідження структури та виявлення способів мовної репрезентації семантичних компонентів дискурсу новин, що функціонує в англійськомовному медіасередовищі.

Об'єктом дослідження є англійськомовний дискурс новин.

Предметом дослідження виступають особливості структурної та мовної організації англійськомовного дискурсу новин.

Матеріалом дослідження слугували електронні повідомлення на сайтах і статті друкованих англійськомовних видань «The Christian Science Monitor», «Financial Times», «Newsweek», «The New York Times» «The Times», «Time» за період з 2018 по 2020 рік.

Необхідність досягнення поставлених цілей і вирішення зазначених завдань зумовила **методику дослідження**, що складається з комплексу методів і прийомів. Крім загальнонаукових методів, таких, як порівняння, аналіз, синтез, у роботі використано такі методи і прийоми: описовий метод (спостереження, аналіз і подальша класифікація мовних фактів та їх семантична інтерпретація), елементи контекстуального, семантичного і дискурс-аналізу.

Наукова новизна полягає у дослідженні структурних і мовних особливостей новинного дискурсу англійської мови на сучасному етапі

її розвитку на матеріалі англійськомовних видань останніх років ХХІ століття.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання його результатів у курсах з «Лексикології англійської мови», «Стилістики англійської мови», спецкурсах з лінгвістики тексту, при написанні курсових і кваліфікаційних робіт.

Апробація. Результати дослідження обговорено на засіданнях кафедри англійської філології та прикладної лінгвістики Херсонського державного університету; на науковому семінарі-дискусії з актуальних питань перекладознавства та англістики (листопад 2020 р.), а також на міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритетні шляхи розвитку науки та освіти» (м. Львів, 29–30 листопада 2020 р.).

Публікації. За темою кваліфікаційної роботи опубліковано тези «Структурні та мовні особливості сучасного англійськомовного дискурсу новин» (м. Львів, 2020 р.).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ СУЧАСНОГО АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ДИСКУРСУ НОВИН

1.1. Сучасні дослідження теорії дискурсу

У сучасних дослідженнях прагматична аспектизація дискурсу ведеться в різноманітних напрямках [33].

Так, прагматичні ознаки в дискурсивному просторі визначаються як ті, що властиві мовній особистості. Цей напрямок можна умовно назвати «персонологічною детермінацією» [13; 24].

Другий напрямок, що сприяє прагматичній аспектизації дискурсу, – характеристика номінацій з урахуванням дискурсивно-прагматичних зв'язків.

Третій відповідний напрямок – розробка поняття дискурсивного простору, в якому прагматичні компоненти відіграють конституюючу роль.

Четвертий напрямок прагматичної аспектизації дискурсу – її уточнення з урахуванням нещодавно виявлених властивостей фундаментальних об'єктів лінгвістики, що включають категорію, поле і т.д. Дискурс-аналіз у цьому плані має значні пояснювальні можливості [49].

І, по-п'яте, прагматична аспектизація дискурсу здійснюється в культурологічному ракурсі, в зв'язку з прагматикою агресії, афектів та ін. Спеціальна увага звертається на роль діалогізму в комплексній, інтегративній природі дискурсу.

Дискурс визначається як зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними – прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами; текст, узятий у подієвому

аспекті; мова, розглянута як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей і механізмах їх свідомості (когнітивних процесах). Дискурс – це мова, «занурена в життя», тому термін «дискурс», на відміну від терміна «текст», не застосовується до стародавніх та інших текстів, зв'язки яких з сучасним життям не відновлюються безпосередньо [3, с. 137].

Дискурс вивчається спільно з відповідними «формами життя» (репортаж, інтерв'ю, екзаменаційна відповідь, світська бесіда та ін.). Однією своєю стороною дискурс звернений до прагматичної ситуації, яка залучається для визначення зв'язності дискурсу, з'ясування його імплікацій і пресупозицій, для його інтерпретації. Дискурс моделюється у формі «фреймів» (типових ситуацій) або «сценаріїв» (що роблять акцент на розвитку ситуації). Іншою своєю стороною дискурс звернений до ментальних процесів учасників комунікації: етнографічних, психологічних і соціокультурних правил та стратегій породження й розуміння мовлення в тих чи інших умовах, що визначають необхідний темп мовлення, ступінь його зв'язності співвідношення загального й конкретного, нового та відомого, суб'єктивного (нетривіального) і загальноприйнятого, експліцитного та імпліцитного в змісті дискурсу, міру його спонтанності, вибір засобів для досягнення потрібної мети, фіксацію точки зору мовця і т.п. [14].

Виникнення й розвиток теорії дискурсу та практики його аналізу відповідає наступним тенденціям у лінгвістиці 60–70-х рр. ХХ ст.: прагненню вивести синтаксис за межі речення, розробці прагматики мови, підходу до мови як до соціальної дії, інтересу до мовного вживання і суб'єктивного аспекту мови, загальної тенденції до інтеграції гуманітарних досліджень.

Е. Бенвеніст одним з перших надає слову «дискурс», яке у французькій лінгвістичній традиції позначало «мова взагалі», «текст», термінологічне значення, позначивши їм «мову, того, хто говорить» [6].

Дослідник протиставляє дискурс об'єктивному оповіданню. Згодом поняття «дискурс» поширюється на всі види прагматично зумовленого мовлення, що розрізняється за своїм спрямуванням. Безпосередні витoki теорії дискурсу й методи його аналізу мають місце в дослідженнях мовленнєвого вжитку, в соціолінгвістичному аналізі комунікації, логіко-семантичному описі різних видів тексту – політичного, дидактичного, оповідного – французький постструктуралізм, у моделюванні породження мовлення в когнітивній психології, описі етнографії комунікації й антропологічних дослідженнях. Більш віддалені коріння теорії дискурсу фіксуються в роботах М. Бахтіна. Непрямі відносини пов'язують теорію дискурсу з риторику, різними версіями вчення про функціональні стилі, з сучасною психолінгвістичною школою, а також різними напрямками в дослідженні розмовного мовлення [5].

У сучасній науці існує безліч підходів до визначення терміну «дискурс». Наприклад, у французькій лінгвістиці термін «дискурс» може означати і мовленнєву діяльність, і текст, і контекст, і вислів у його взаємозв'язках з конкретною комунікативною ситуацією [42].

С. Виноградов під дискурсом розуміє «завершену комунікативну подію, що полягає у взаємодії учасників комунікації за допомогою вербальних текстів та/або інших знакових комплексів у певній ситуації і певних соціокультурних умовах спілкування» [18, с.139].

Представники ряду інших наукових шкіл вкладають у термін «дискурс» ширший зміст.

Так, за визначенням Т. А. ван Дейка, дискурс – це складна єдність мовної форми, значення, дії, яка відповідає поняттю «комунікативна подія» [14, с. 246].

Перевага такого підходу в тому, що дискурс не обмежується рамками власне тексту, а містить також соціальний контекст

комунікації, що характеризує її учасників, процеси продукування і сприйняття мови з урахуванням фонових знань.

За словами Ю. Караулова і В. Петрова, дискурс – це складне комунікативне явище, що включає, крім тексту, ще й екстралінгвістичні фактори (знання про світ, думки, установки, цілі адресата), необхідні для розуміння тексту [23, с. 8].

За твердженням Н. Арутюнової, дискурс – це «мова, занурена в життя» [1, с.137].

О. Шейгал розуміє дискурс як систему комунікації, що має реальний і потенційний (віртуальний) вимір. У реальному вимірі – це поле комунікативних практик як сукупність дискурсних подій, поточна мовленнєва діяльність у певному соціальному просторі, що володіє ознакою процесу і пов'язана з реальним життям і реальним часом, а також мовні твори (тексти), що виникають у результаті цієї діяльності та взяті у взаємодії лінгвістичних, паралінгвістичних й екстралінгвістичних чинників [51].

У потенційному вимірі дискурс представляє собою семіотичний простір, що включає вербальні та невербальні знаки, орієнтовані на обслуговування даної комунікативної сфери, а також тезаурус прецедентних висловлювань і текстів. Сюди також відносяться уявлення про типові моделі мовної поведінки та набір мовних дій і жанрів, що є специфічними для даного типу комунікації.

В. Дем'янков указує, що дискурсом називають текст у його становленні перед уявним поглядом інтерпретатора. Дискурс складається з речень або їх фрагментів, а зміст дискурсу часто, хоча і не завжди, концентрується навколо деякого «опорного» концепту, що має назву «топік дискурсу», або «дискурсний топік». Логічний зміст окремих речень – компонентів дискурсу – називається пропозиціями; ці пропозиції пов'язані між собою логічними відносинами. Розуміючи дискурс, інтерпретатор компонує елементарні пропозиції в загальне

значення, поміщаючи нову інформацію, що міститься в черговому реченні, яке інтерпретується, в рамки вже отриманої проміжної або попередньої інтерпретації [15].

Резюмуючи найбільш поширені уявлення про змістовні межі такого багатозначного й багатовимірного поняття, як дискурс, сучасні дослідники виділяють і класифікують у рамках домінантної лінгвістичної теорії такі підходи до визначення дискурсу.

Згідно з позицією лінгвістики мови дискурс – це процес живого мовного спілкування, при якому спостерігаються різноманітні відхилення від стандартного, нормованого писемного мовлення; в рамках соціолінгвістичного підходу – це спілкування, що розглядається з позицій приналежності комунікантів до тієї або іншої соціальної групи або стосовно тієї чи іншої мовленнєво-поведінкової ситуації, вербальна форма соціальної поведінки, комунікативний відрізок, модель переходу усної форми спілкування в писемну, соціально детермінований тип зв'язку між ціннісним змістом і комунікативними ситуаціями, що регулярно відтворюються і є відносно стійкими (за своїми цілями, учасниками, хронотопом); у лінгвокультурній концептології дискурс розглядається або як метаконцепт, сформований у свідомості носіїв мови, як наочно-асоціативне уявлення про спілкування в певній ситуації, або як сукупність концептів; це складне, багатопланове утворення, що складається з логіко-понятійних блоків, різних фрагментів тієї чи іншої сфери комунікації, що концептуалізуються, змістоутворюючої категорії, «мовленнемислення», зануреного в життя; у рамках функціонального підходу дискурс – це комунікативне явище, безпосередньо текст або мова в дії в сукупності з екстралінгвістичними факторами, когнітивними елементами; мова в її постійному русі, що вбирає в себе різноманіття історичної епохи, індивідуальні та соціальні особливості комуніканта і комунікативної ситуації; це «поле», в якому мовленнєво-мишленнєва або комунікативна діяльність переростає в діяльність соціальну [12].

У зв'язку з цим необхідно відзначити вагомий внесок М. Макарова в розробку теорії дискурсу. Аналізуючи різні підходи до розуміння сутності дискурсу, систематизуючи сфери його реалізації, вчений виділяє базові координати визначення дискурсу:

- формальні (розуміння дискурсу як утворення вище рівня речення);
- функціональні (широке розуміння дискурсу як вживання мови; вузьке розуміння – як цілісну сукупність функціонально організованих, контекстуалізованих одиниць вживання мови);
- ситуативні інтерпретації (облік психологічно, соціально й культурно значущих умов) [30].

Отже, мова як абстрактна знакова система реально існує у вигляді дискурсів. Спілкування не є абстрактним, воно завжди протікає в певній сфері людської діяльності, у певному соціальному просторі. Саме тому в лінгвістичній літературі, як правило, ми стикаємося з аналізом не дискурсу взагалі, а конкретного дискурсу (публіцистичний дискурс, економічний дискурс, дискурс новин тощо).

1.2. Типологія подій в англійськомовному дискурсі новин

Медіадискурс має великий вплив на свідомість людей: «люди знаходяться під впливом новин, які вони читають або дивляться хоча б тому, що вони отримують і оновлюють свої знання про світ» [1, с. 136].

Дискурсом новин займалися такі дослідники, як Т. А. ван Дейк, М. Ковальчукова, Ю. Воротнікова, А. Кибрик та ін.

Т. А. ван Дейк досліджував новинний друкований дискурс на основі аналізу матеріалів медіакомунікацій. Він розглядав структуру дискурсу як послідовність його смислових елементів, які задають семантику повідомлення і як ієрархію розташування цих частин, які

формують його прототипну схему. Т. А. ван Дейк, вивчаючи новинний дискурс виділяв такий ряд його компонентів: короткий зміст, головна подія, фон і вербальні реакції або коментарі. Під коротким змістом дослідник розумів короткий анонс новинних матеріалів перед переходом до їх суті, яка викладається в заголовку і у вступі. До завдань останнього входить повідомлення короткої інформації про зміст новини та привернення уваги читачів. У головній події повідомляється безпосередньо про саму новинну подію. Фон є контекстом, що включає в себе додаткову інформацію про описуваному подію. Вербальні реакції або коментарі містять висновки, прогнози, реакції і будь-яку іншу інформацію, яку автор новинного повідомлення вважає за потрібне включити в нього. Як зазначає Т. А. ван Дейк, дана послідовність компонентів варіюється в залежності від конкретно розглянутих випадків і не є жорстко визначеною. Текст у новинному дискурсі відрізняється «своєю націленістю на подачу подій в їх актуальності», що здійснюється за допомогою організації новинного матеріалу в особливу схему з певними характеристиками [13, с. 119].

Ю. Степанова [6] зазначає, що новинний дискурс будується за принципом «листяного пирога»: він являє собою взаємодію декількох семантичних макроструктур, за допомогою яких можливо багаторазове звернення до певної теми, зберігання і нарощування знань по даному сегменту людського досвіду. Автором пропонується наступна схема «виробництва» дискурсу новин. Якесь конкретне повідомлення починається з позначення головної теми. В першу чергу вказуються найбільш важливі наслідки події, що сталася, потім йдуть її подробиці та надається детальний опис сторін-учасниць. Закінчується новина приведенням причин виникнення цієї ситуації; іноді наводиться додаткова «фонова» інформація, вказується місце даної події в ряду інших подій. Таким чином, реалізується основне завдання засобів

масмедіа – проінформувати суспільство й привернути увагу до якоїсь ситуації, що виникла [6].

Новинний дискурс широко представлений в Інтернеті. Деякі вчені виділяють новинний інтернет-дискурс як окремий вид дискурсу, відмінний від новинного дискурсу друкованих видань.

М. Степанова вказує на те, що з'явилася нова «гібридна» форма масмедіа – «поширення інформаційного потоку в електронному форматі, що дозволяє поєднати друковане слово газетного коментаря з відео- і аудіорядом телевізійного репортажу, надаючи можливість комбінувати різні варіанти представлення подій реального світу, а також частоту їх повторення в режимі on-line на наш власний розсуд» [6, с. 231].

М. Ковальчукова виділяє такі особливості новинного дискурсу в Інтернеті:

- оперативність (швидке оновлення інформації);
- сконцентрованість (наявність на одній інтернет-сторінці великої кількості новин);
- різнобічний погляд на подію (можна знайти інформацію на будь-яку тему) [26].

Іншими словами, основною відмінністю новинного інтернет-дискурсу є близькість останнього до телевізійного репортажу. Можна зробити висновок, що в цілому структурні параметри новинного дискурсу, виділені Т. А. ван Дейком, в інтернет-виданнях у цілому зберігаються. Дослідники також відзначають, що в цьому виді дискурсу категорії заголовка і вступу стали відігравати велику роль у порівнянні з друкованою версією. Це пояснюється тим, що візуально простір інтернет-сторінки є обмеженим і статті часто представлені на одній сторінці заголовком і вступом, що прагнуть привернути увагу читачів безпосередньо до самої новини, яка більш детально описується на іншій сторінці.

Дискурс новин традиційно вивчається в рамках медіалінгвістики на матеріалі текстів масової комунікації. Витоки зародження нового підходу до вивчення мови ЗМІ були закладені в роботах М. Бахтіна, Р. Барта, В. Костомарова.

У зв'язку з розвитком когнітивного підходу в вивченні функціонування мови дискурс новин став вивчатися системно, з'явилися роботи, присвячені прагматичному аспекту. Н. Арутюнова, Т. А. ван Дейк запропонували системний підхід до аналізу новинних повідомлень, але з появою Інтернету і нових інформаційних технологій виникла необхідність перегляду теорії дискурсу новин, яка розроблялася на матеріалі друкованої преси, так як зміна носія інформації привела до змін ряду характеристик самого дискурсу. Комплексний аналіз тексту новинного повідомлення в інтернет-виданнях на прикладі англійської мови проводився в роботах ряду науковців (А. Акопов, Ю. Воротнікова, Ф. Грозданова), які дослідили окремі аспекти даної проблеми.

Слідом за Т. Добросклонською, вважаємо, що дискурс новин – це «сукупність текстів, що функціонують у сфері новинного мовлення, взятих в єдності всіх мовних і екстралінгвістичних характеристик, пов'язаних з їх виробництвом, розповсюдженням і сприйняттям» [17, с. 15].

Тексти новинного дискурсу характеризуються складними властивостями, що відносяться до високого рівня, такими, як зв'язність між реченнями, загальна тематична структура, схематична організація, а також рядом стилістичних і риторичних параметрів [6, с. 111–112].

Т. А. ван Дейк виділяє ряд основних категорій, які є типовими для текстів друкованих новин. По-перше, це заголовок, який виступає в якості «резюме» тексту. По-друге, це фон і цитати, які вчений називає «вербальними реакціями» в тих випадках, коли дається загальна характеристика контексту або умов, за яких описується подія, що відбулася. По-третє, це «головна подія», тобто безпосередньо та

обставина, про яку повідомляється в статті. З метою нагадати читачеві про те, що відбувалося раніше, автор статті часто вводить у текст повідомлення «попередня подія». В кінці повідомлення читач зустрічається з «коментарями», які представляють собою «висновки, пропозиції, роздуми й іншу інформацію – що часто надходить від самого автора» [14, с. 255–258].

У цілому в своїй інваріантній структурі дискурс новин представляє послідовність категоріальних компонентів, які репрезентують динамічне чергування центральної, фокусної і фонових подій. Учений вводить термін «семантична макроструктура», яка відображає загальні теми тексту, що виводяться із значень пропозицій на основі селекції, узагальнення або конструювання, і відображає зв'язність (когерентність) усього новинного повідомлення в цілому. Т. А. ван Дейк формулює кілька основоположних принципів, які допомагають зробити новинне повідомлення більш інформативним і надати максимальний вплив на читача. До числа таких правил відносяться правила скорочення (несуттєвої інформації), узагальнення (двох або більше однотипних речень) і побудови (тобто комбінації декількох речень в одне) [14, с. 255–258].

Деякі дослідники стверджують, що більшість новинних статей будуються за принципом «top-down» («зверху-вниз»), іншими словами, за принципом уточнення, коли інформація розгортається від загального її подання до подальшого розгортання й уточнення [2, с. 128].

Ці основоположні особливості побудови друкованого новинного тексту лягли в основу представлення новин в електронних виданнях. Потрапляючи в новий інформаційний простір, новинний дискурс зазнає ряд змін, які дозволяють читачеві абсолютно по-іншому отримувати інформацію.

М. Колесникова виділяє такі типологічні ознаки мережевих новинних текстів:

- 1) відсутність безперервного сприйняття читачем;
- 2) застосування всіх можливих засобів впливу на читача: від літературних (стиль) і видавничих (шрифт, верстка) до комп'ютерних (звук, відео);
- 3) дисперсність структури (інформація може надаватися у вигляді невеликих фрагментів);
- 4) організація свідомості у вигляді інформаційних вузлів [9, с. 309].

Крім цих ознак можна виділити наступні риси інтернет-текстів:

- 1) анонімність автора (використання маски для створення власного позитивного іміджу в середовищі аудиторії);
- 2) можливість одночасного віртуального спілкування великої кількості людей, які перебувають у різних кінцях світу;
- 3) постійна доступність і актуальність інформаційних повідомлень (сайт електронної газети доступний цілодобово й містить тільки актуальну інформацію);
- 4) географічна самостійність, незалежність від часу і часових поясів;
- 5) найвища оперативність доставки інформаційних матеріалів;
- 6) доступність статей усіх номерів одразу;
- 7) переважно невеликий обсяг інформації в зв'язку зі швидкою стомлюваністю при читанні з екрану комп'ютера [18].

Основною відмінністю електронного дискурсу новин від традиційного є гіпертекстове представлення інформації. Великою перевагою нелінійної структури дискурсу новин є те, що на екран монітора одночасно виводиться кілька блоків. Заходячи на сайт електронної газети, користувач потрапляє на так звану «вхідну сторінку» газети, яка є своєрідним шлюзом до ресурсів газети [1, с. 16].

На одній сторінці присутні і вся рубрикація, і декілька актуальних тем, і головні новини, і об'ємне тематичне інформаційне повідомлення, і

т.п., тобто спостерігається дуже велика концентрація інформації [11, с. 207].

Це значно полегшує завдання користувача з пошуку і ознайомлення з інформацією. Крім властивості нелінійності інформація в електронних газетах володіє також властивістю нескінченності. Дану властивість можна розглядати з двох позицій.

По-перше, новинні сайти працюють, як правило, в режимі онлайн, отже, і оновлення інформації проводиться в онлайн-режимі, що означає безперервне відображення інформації, що надходить.

По-друге, властивість нескінченності може трактуватися як відсутність обмежень за обсягом статті. Мережеві версії газет, на відміну від паперових, не обмежені в обсязі, що надає авторам можливість розширити тематику матеріалів і глибину проблем, що розглядаються. Здійснення цього принципу стає можливим завдяки гіпертекстовій природі інтернет-видань. Як ми вже відзначали, інформація на новинних веб-сайтах постійно оновлюється, застарілі дані змінюються новими, але при цьому не видаляються, а переносяться в архіви. Користувач може в будь-який час звернутися до ресурсів архіву новинного сайту, більшість з яких є досить великими [31].

Гіпертекстуальна природа електронного дискурсу новин надає йому значну перевагу, яка полягає в можливості реалізації в ньому принципу інтертекстуальності. Під інтертекстуальністю розуміється зафіксований М. Бахтіним феномен діалогу тексту з текстами (і жанрами), які є попередніми і паралельними йому в часі [5, с. 239].

На думку Р. Барта, «основу тексту становить його вихід в інші тексти, інші коди, інші знаки», і, власне, текст – як у процесі письма, так і в процесі читання – «є втілення безлічі інших текстів, нескінченних або, точніше, втрачених (втратили сліди свого походження) кодів». Таким чином, «кожен текст є інтертекстом, а інші тексти наявні в ньому на різних рівнях у більш або менш впізнаваних формах» [4, с. 512].

Практичну реалізацію принцип інтертекстуальності отримав завдяки новій можливості читача впливати на вихідний текст статті, зв'язуючись з її автором за допомогою електронної пошти, залишаючи власні коментарі, беручи участь в електронних конференціях з проблем, порушених у тій чи іншій статті. Новинні інтернет-видання мають також таку особливість, як інтерактивність. Інтерактивність можна визначити як можливість обміну інформацією між редакцією мережевого новинного видання та його потенційними читачами.

На думку Ф. Грозданова, мовні зміни в електронному дискурсі можуть бути обумовлені деякими екстралінгвістичними факторами. Автор вважає, що мовні зміни визначаються співвідношенням факторів «адресат» – «адресант» [12, с. 194].

Зазначимо деякі з цих факторів:

- спілкування між адресантом та адресатом (текст виконує функцію повідомлення, направленою від носія інформації до аудиторії. Наприклад, у багатьох текстах інтернет-газет можна, натиснувши на ім'я автора, відправити йому лист);

- спілкування між авторами різних текстів (текст виявляє здатність до безперервного поповнення (через посилання всередині його) і актуалізації одних аспектів вкладеної в нього інформації і тимчасового забування інших);

- спілкування читача з самим собою (текст виступає в ролі медіатора, який допомагає перебудові особистості читача).

Текст може спровокувати читача і на власну творчість, коли він ділиться враженнями й думками в створюваному на сторінці віртуальному щоденнику – блозі (багато мережевих газет це дозволяють);

- спілкування читача з текстом (якщо в традиційних виданнях текст був лише посередником в акті комунікації, то в інтернет-газетах

він стає рівноправним співрозмовником, що володіє високим ступенем автономності);

- спілкування читача з іншими читачами (текст в інтернет-газеті можна обговорити з іншими відвідувачами сайту. Виникає дискусія, яка може вийти далеко за межі матеріалу, що обговорюється);

- спілкування читача з технічним персоналом видання (можна написати лист у службу технічної підтримки, якщо якісь посилання працюють некоректно, інформація довго завантажується або в тексті знайдено помилки) [13].

У мережевій публіцистиці надзавданням стає авторське самовираження. Якщо в традиційних виданнях автор новинного тексту виступає в якості комунікатора, передавача конкретної інформації, а головним є явище, яке описується журналістом, то в інтернет-публіцистиці головним стає автор, його бачення і розуміння конкретної події. Надійність, достовірність і точність в Інтернеті не мають такого великого значення, як у традиційних друкованих ЗМІ. У мережі основна увага зосереджена на оперативності та авторському самовираженні. Воно відбувається опосередковано, шляхом самопрезентації, самовираження в мові. Тому однією з основних особливостей мови новинних інтернет-видань є використання розмовного стилю. Сама манера спілкування автора тексту з читачем справляє враження, що стаття написана для «своїх» людей, ніби автор не пише, а розповідає історію друзям, де читач сам вибирає, які моменти йому цікаві. Розуміння ролі автора при дослідженні новинних текстів інтернет-видань важливо ще й тому, що відбір мовного матеріалу, його структурна організація та жанрові варіації залежать, перш за все, від ролі та намірів автора. Образ автора є видом повноцінного уявлення особистості, який включає в себе психічний, соціальний, етичний та інші компоненти, але заломлені через її мову, її дискурс. Отже, в електронному новинному дискурсі реалізується структура новинного

дискурсу, запропонована Т. А. ван Дейком. Тут зберігаються компоненти схеми традиційного новинного дискурсу: короткий зміст, головна подія, фон і зміст.

Структура новинного дискурсу онлайн, яка властива більшості інформаційних повідомлень від загального до приватного, складається з п'яти блоків, кожен з яких представляє певну частину структури новинного повідомлення: заголовний блок, інтродуктивний блок, ключовий блок, фінальний блок, зовнішні коментарі [28].

Інформація в повідомленні, що має подібну форму структуризації, розкривається від загального до конкретного. Основна інформація надається в заголовному й інтродуктивному блоках, а потім розвертається і представляється в більш повному та детальному вигляді.

Більшість новинних повідомлень мають подібну структуру, так як дана форма організації й розподілу інформації в електронному тексті, метою якого є інформування та вплив, представляється найбільш зручною й ефективною. Виділена структура має на меті опис не тільки форми побудови новинного повідомлення інтернет-газети, а й її мовних особливостей, які виражаються саме через структуру повідомлення. Кожен елемент структури електронного новинного дискурсу виконує певну функцію, ефективне виконання якої можливо, якщо автор вдається до використання певних мовних прийомів і методів.

Так, наприклад, короткі інформаційні повідомлення, присвячені подіям у сфері економіки й фінансів, наявні у всіх новинних джерелах, як платних, так і розміщених в Інтернеті [28].

Тексти новин, що описують постанови різних інстанцій – суду, влади, адміністративних органів щодо компаній або представників компаній. Зазвичай у подібних новинних текстах описується, що якийсь регулятор виніс деяку постанову, наприклад оштрафував компанію. Також наводяться причини даної події, іноді йдеться про її наслідки або ж дається посилання на недавній схожий випадок або порівняння з ним.

У цю ж групу відносять новини, що описують судові розгляди між компаніями, договірні позови, судові рішення щодо нелегітимної практики керівництва компаній і банків, розслідування корупційних дій представників економічного середовища і т.п. В основному новинний дискурс з даної тематики складається з безпосередньо найголовнішої події, фону і коментаря:

India's competition regulator fined 14 carmakers, including Tata Motors and Mercedes Benz, for abusing their dominant position in the market for car parts and repairs. China's antitrust authorities have recently taken action against foreign carmakers for similar practices [89].

Головна подія полягає в тому, що антимонопольна служба Індії оштрафувала автовиробників за зловживання своїм становищем на ринку запчастин і ремонту. Також розкрито категорію коментаря – в Китаї антимонопольні служби нещодавно зробили те ж саме. Група контекстів з даної тематики порівняно невелика і складає невелику кількість. До другої групи увійшли тексти, що описують зміни економічних показників. Мова в даних новинах може йти про підвищення, зниження, стагнації різних індикаторів зростання або спаду економічного розвитку країни або компанії, галузі або банківської структури. Новинні тексти даної тематики можуть повідомляти про прибуток або збиток різних підприємств, компаній, банків; про збільшення або зниження кількості покупців різних товарів і послуг; про підвищення або зниження ключових ставок і т.п.:

Turkey's central bank cut its main interest rate by three quarters of a percentage point, to 8.75%. This followed a half-point cut last month that was described as «a joke» by the prime minister, Recep Tayyip Erdogan, who has put pressure on the bank to do more to boost economic growth [91].

З даної новини ми дізнаємося, що головну подію склало зниження Центробанком Туреччини основної відсоткової ставки на три відсоткових пункти. В даній новині розкрита також категорія фону – цій

події місяцем раніше передувало ще одне зниження відсоткової ставки. Крім того, наявна категорія коментаря – йдеться про те, що прем'єр-міністр країни прагне стимулювати економічне зростання держави і чинить тиск на банківську систему та відноситься до попередніх подій як до чогось несерйозного [46].

Третя група новинних контекстів представлена повідомленнями про певну угоду. Це може бути купівля або продаж тієї чи іншої компанії, розширення бізнесу шляхом злиття або поглинання фірм, отримання пропозиції щодо вигідної покупки або продажу та реакція компанії на подібні пропозиції, прийняття рішення про розпродаж збиткових філій і т.п.:

Daikin, a Japanese maker of air-conditioning and heating systems, agreed to buy Goodman, a Texan rival, for \$ 3.7 billion. It is the latest overseas acquisition by a Japanese company in a bumper year for such deals. Between January and June Japanese firms made 262 foreign acquisitions, according to Recof, a consultancy: a record for the first half of a year. The strong yen, combined with sluggish domestic demand, is spurring Japan's businessmen to expand abroad [85].

У даній новині розкриті також категорії фону і коментаря. Фоном служить той факт, що японські військові компанії були дуже активні на ринку купівлі-продажу. Коментар розкриває причини такої активності.

У четверту групу увійшли тексти, об'єднані темою «оголошення, заяви». У подібних новинних текстах мова йде про ситуації, коли який-небудь регулятор або компетентний орган, та чи інша велика компанія, відомий підприємець офіційно зробив якусь заяву або оприлюднив деяку інформацію, яка є дуже важливою, критичною для того чи іншого ринку, країни, суспільства, компанії і т.п. Сюди увійшли й новинні повідомлення про різноманітні звіти, доповіді, виступи, огляди, рейтинги:

The G7 issued a statement intended to soothe concerns about a «currency war» but ended up causing more confusion than clarity. The statement chided government intervention in currency markets, but also appeared to support an effort by Japan to combat deflation. The yen has weakened markedly against the dollar in response to the new Japanese government's attempt to revive the economy [97].

У даному повідомленні мають місце також категорії фону і коментаря.

У п'яту групу увійшли контексти, що описують або призначення якої-небудь людини на посаду, або звільнення керівника з посади. Оскільки зміна керівництва завжди пов'язана зі змінами в подальшій долі компанії, фірми, будь-якої комерційної й державної організації, то тексти даної тематики є досить розповсюдженими в економічному дискурсі. Подібного роду зміни в керівному складі можуть вплинути на прибутковість або збитковість компанії, на її положення на ринку, конкурентоспроможність, викликати зміну пріоритетів в її розвитку і зміна курсу компанії в цілому і т.п.:

Jim McNerney, the boss of Boeing, is stepping down. Dennis Muilenburg, the planemaker's chief operating officer, is to take the yoke. The firm has been struggling with the rising cost of manufacturing its new 787 Dreamliner [92].

Головна подія даної новини – це те, що глава компанії «Боїнг» залишив свій пост у зв'язку з проблемами в компанії через збільшення вартості виробництва.

У шосту групу контекстів увійшли новинні повідомлення різного характеру. Новини даної групи можуть описувати спробу впровадження нового продукту на ринок, надання кредитної лінії будь-якої компанії; відкликання продукції через допущену помилку:

General Motors recalled another 8.2m cars because of malfunctioning ignition switches. The models in this recall may be linked to crashes that

caused three deaths, bringing the total fatalities that GM acknowledges may be connected to the fault to 16. The company knew about the problem as far back as 2001 [84].

Як і в інших повідомленнях тут є головна подія, фон і коментар. Отже, найбільш важливою ознакою події є важливість і неординарність того, що відбувається. Саме за критеріями важливості, неординарності та унікальності в медіадискурсі відбираються й новинні повідомлення.

1.3. Параметри дискурсу новин як особливого типу медіадискурсу

У класифікації дискурсу виділяють, перш за все, персональний та інституційний типи, які в свою чергу поділяються на підтипи і характеризуються цілим рядом особливостей.

Особлива увага приділяється прагматичній складовій медіадискурсу, однією з основних характеристик якої на рівні з інформативністю виступає її персуазивний потенціал. У цьому зв'язку відбір і використання мовних засобів у дискурсі ЗМІ визначаються їх соціально-оцінними якостями, а також можливостями ефективного впливу на широку аудиторію [15].

Типологія медіатекстів, сукупна довжина яких значно перевищує загальний обсяг мовлення в інших сферах людської діяльності, включає чотири основних види: новини, інформаційна аналітика, публіцистика та реклама. Всі вони знаходяться в постійній взаємодії, що призводить до формування своєрідного «сплаву» спектра функціональних стилів мовлення, представленого в медіадискурсі. В цілому мову засобів масової інформації можна визначити, крім корпусу текстів, що продукуються засобами масової інформації, як особливу знакову систему змішаного типу з певним співвідношенням вербальних й

аудіовізуальних компонентів, специфічних для кожного з засобів масової інформації. Мова масмедіа не тільки характеризується певною єдністю, цілісністю, обумовленою особливостями мовленнєвого вжитку, заданістю форм, стійкої тематичної структури, а й певним ступенем функціонально-стильової різноманітності у своєму розпорядженні. Це зумовлює універсальність тематики, відкритість, рухливість текстів масмедіа в рамках взаємодії з іншими сферами мовленнєвого вживання [8].

Сучасний дискурс новин є продуктом колективної діяльності певної соціальної спільності людей, що займаються збором, обробкою і періодичним поширенням актуальної, суспільно значимої нової інформації через ЗМІ за допомогою породження, трансляції й інтерпретації новинних текстів.

Дискурс новин має такі характеристики:

- актуальність інформації, що міститься в тексті новини;
- значимість події, що описується;
- просторова або психологічна близькість до одержувача інформації;
- приналежність до медіатопіку;
- ряд форматних особливостей (наявність єдиної суперструктури, що сприяє максимальному інформативному членуванню новинного тексту й складається з набору блоків, що узгоджуються (в термінології Т. А. ван Дейка – «категорій»): «короткий зміст» («тема» і «вступ»), «головна подія», «фон» і «коментар». Кожен блок повинен відповідати послідовності речень або пропозицій тексту, і порядок блоків визначає загальне поширення відповідних послідовностей дій або епізодів [5].

У ході аналізу теоретичного матеріалу ми розмежували поняття комп'ютерного, електронного, віртуального та інтернет-дискурсів. Найбільш загальним поняттям є віртуальний дискурс. У нашому дослідженні під віртуальним дискурсом розуміємо сукупність текстів,

занурених у ситуацію спілкування у віртуальній реальності. Віртуальний дискурс стає полем дискурсопородження, джерелом найрізноманітніших дискурсивних утворень, серед яких – комп'ютерний (або електронний) і цифровий дискурси. Дані поняття включають у себе масиви, які крім текстів інтернет-середовища містять тексти на паперових носіях, які не підключені до мережі «Інтернет».

Поняттям більш низького рівня є інтернет-дискурс, під яким розуміється текст, що існує в інтернет-системі, в якому персуазивна комунікативна установка імпліцитно відображає суб'єктно-особистісну авторську позицію, змодельовану з урахуванням психологічних, лінгвістичних і технологічних факторів [12].

У свою чергу, новинний інтернет-дискурс виступає в якості проєктованого по відношенню до базових інтернет-дискурсу й дискурсу ЗМІ, запозичуючи деякі дискурсивні характеристики та конкретизуючи їх. Необхідно відзначити, що поняття новинного інтернет-дискурсу й новинного електронного дискурсу, що розглядаються деякими дослідниками як синонімічні, виявляють ряд відмінностей: новинний електронний дискурс постає як явище вищого порядку, яке включає не тільки новинні статті, опубліковані на сторінках інтернет-газет, а й новини, розміщені в глобальній мережі за допомогою твітер-технології, і новинну СМС-розсилку. Ці два види новин володіють унікальними характеристиками і зазвичай розглядаються окремо [9].

Система ЗМІ зазнає ряд змін, які отримали загальну назву медіаконвергенцій. Сучасні дослідження в цій області свідчать про перехід не тільки до нових засобів поширення інформації, але й до нової стратегії мислення реципієнтів. У наявності зміна антиномії «автор – читач», у результаті якої поняття «виробник контенту» і «споживач контенту» стають ситуативними ролями. Подібні трансформації торкнулися й інтернет-дискурсу новин: новина змінює свій вигляд, набуваючи віртуальних характеристик і змінюючи середовище

проживання з друкованого на електронне. В результаті функціонування новинного інтернет-дискурсу має місце зміщення принципів схеми новинного тексту при збереженні пріоритетності заголовка і вступу, при цьому нове значення набувають такі елементи, як контекст, історія і події, що передували описаному і пов'язані з ним. Завдяки наявності апарату гіперпосилання інтернет-дискурс новин характеризується нелінійною формою читання, що дозволяє реципієнту новинного повідомлення самостійно вибудовувати маршрут ознайомлення з інформацією. Крім цього, підвищений рівень дискретності й нелінійної організації гіпертексту забезпечує наявність характерних особливостей такої текстової категорії, як зв'язність. Окремим випадком реалізації когезійних зв'язків у новинному гіпертексті є референція, яка дозволяє співвіднести звичайний текст з об'єктами реального світу, названими раніше або єдиними в своєму роді. У медійному гіпертексті вона набуває істотно інших якостей, при цьому змінюються як засіб її вираження, так її спрямованість і об'єкт: у той час як у звичайному тексті основним засобом реалізації референції є займенники й займенникові слова, які здійснюють зв'язок висловлювання з дійсністю, в новинному гіпертексті референція реалізується у вигляді гіперпосилань, висловлюючи зв'язок із суміжним вузлом тексту [9].

Істотним параметром типологічного опису новинних медіатекстів є змістовна характеристика. Повідомлення-новини в друкованих джерелах характеризуються тим, що макроструктури (топіки) і схема, що їх організує, є дискретними й з'являються частинами, починаючи з блоку «короткий зміст», що репрезентується блоками «тема» (облігаторна макропропозиція вищого рівня) і «вступ» (вершина макроструктури), потім йдуть макропропозиції нижчих рівнів повідомлення («головна подія»). Деталі змісту і блок «фон» зазвичай наводяться наприкінці. Текст новини структурований відповідно до принципу релевантності, за яким автор може регулювати спосіб подачі

новинної події, змінюючи порядок проходження блоків новинного дискурсу в тексті, що дозволяє виділити найбільш важливі деталі того, що відбувається, налаштувати аудиторію на необхідне сприйняття [28].

На відміну від друкованого новинного дискурсу, інтернет-дискурс характеризується відсутністю єдиного порядку проходження основних структурних блоків. Однозначне закріплення у вершині макроструктури новинного інтернет-повідомлення має тільки блок «короткий зміст».

На основі тісного логіко-сміслового зв'язку заголовків і вступна частина друкованих новин виділяються дослідниками в єдиний інтродуктивний блок (заголовний комплекс), що займає своєрідне становище: входячи в дискурс та будучи органічно пов'язаним з ним, він стоїть на «висунутій» надтекстовій позиції. Даний факт визначає функції заголовків медіатекстів: залучення мимовольної уваги аудиторії, забезпечення комунікативних інтересів тих, хто сприймає інформацію, створення певного настрою, тональності подальшого матеріалу [13].

Таким чином, інтернет-дискурс новин, будучи спроектованим на основі інтернет- та масмедійного дискурсів і поєднуючи характеристики обох дискурсивних утворень, володіє власними відмінними рисами, формуючи особливий спосіб сприйняття медіареальності читачем за рахунок вироблення в нього нових стратегій прочитання електронної статті.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОГО АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ДИСКУРСУ НОВИН

2.1. Новинний анонс як мовний жанр англійськомовного дискурсу новин

У сучасному інформаційному просторі дискурс ЗМІ є одним з основних джерел знань людей про світ і події, що відбуваються в ньому. Глобальні зміни в сучасному інформаційному суспільстві, пов'язані з можливостями масової комунікації, що безперервно розвиваються, впливають не тільки на умови життя, а й на спосіб мислення й систему сприйняття інформації сучасною людиною [29].

На сьогодні найбільш гострою є проблема передачі й швидкої обробки інформації.

У зв'язку з цим у дискурсі ЗМІ активно розвиваються та функціонують малі жанрові форми, що дозволяють сприймати максимальну кількість інформації за мінімальну кількість часу (замітка, новинна стрічка, рядок та ін.). Особливу значущість дані жанрові форми набувають у дискурсі новин, для якого властива концентрація уваги на факті. Саме тому важливу роль у сучасному дискурсі новин відіграють способи подання новинної події. Одним з таких способів є новинний анонс або «короткий зміст» (за Т. А. ван Дейком) – повідомлення про подію перед викладом основного матеріалу [5].

Дана форма подачі матеріалу широко представлена в новинному дискурсі мережевих ЗМІ (такі повідомлення про основні новинні події представлені на стартових сторінках пошукових сайтів).

Важливим різновидом сучасних ЗМІ є Інтернет-ЗМІ, які представляють собою самостійний тип дискурсу, що володіє мовною та жанровою специфікою.

Інтернет-дискурс на сьогодні представляє собою амбівалентний тип дискурсу.

З одного боку, Інтернет виступає як ефективний засіб індивідуальної комунікації. З'являються нові форми й способи спілкування, характерні тільки для інтернет-дискурсу, відбувається зміщення сфер вживання усного та писемного мовлення, формування власних позамовних засобів спілкування [12].

З іншого боку, сучасний Інтернет є одним з найпотужніших, ефективних засобів масової інформації, а точніше, масової комунікації.

На сьогоднішній день «мережеві видання» сприймаються як серйозний інструмент громадського впливу.

Новини, будучи джерелом «первинної» оперативної інформації, в концентрованій формі укладають у собі всі ознаки й функції, що є характерними для дискурсу ЗМІ в цілому.

Гіпертекстовий формат мережі «Інтернет» зумовив зміни новинного дискурсу ЗМІ в порівнянні з друкованим або телевізійним аналогом. У мережі «Інтернет» дискурс новин представляє собою інформаційний блок, до якого входять не тільки текстові матеріали, а й мультимедійні, що доповнюють інформацію про основні події.

Специфіка дискурсу новин в інтернет-ЗМІ визначається широкими технологічними можливостями в сфері представлення актуальної інформації і, як наслідок, специфічним набором засобів мовного впливу на масового адресата [28].

Таким чином, розмежуємо поняття дискурс ЗМІ, дискурс інтернет-ЗМІ і дискурс новин.

Під дискурсом ЗМІ розуміємо сукупність мовних творів (комунікативних актів), адресантом яких є професійний журналіст,

адресатом – широка аудиторія, предметом мовлення – соціально значуща подія.

Дискурс інтернет-ЗМІ – це, з одного боку, різновид дискурсу ЗМІ, з іншого – складова інтернет-дискурсу. Це обумовлює лінгвістичну специфіку дискурсу інтернет-ЗМІ, яка характеризується тематичною й змістовною різноманітністю інформації, що, в свою чергу, обумовлює широке використання всіх стильових можливостей дискурсу ЗМІ, формування нових жанрів, у тому числі жанрів, які забезпечують інтерактивну взаємодію з масовим адресатом (наприклад, інтернет-конференції) [45].

Дискурс новин представляє собою різновид дискурсу ЗМІ, який виділяється на основі змістовної специфіки та тимчасового чинника. Предметом мовлення в даному типі дискурсу є соціально значуща подія, яка ще невідома адресату.

У зв'язку з тим, що обсяг актуальної інформації постійно зростає, основною проблемою дискурсу ЗМІ є пошук компактних форм передачі інформації. Це зумовлює появу і розвиток нових жанрових форм дискурсу ЗМІ в цілому й дискурсу новин зокрема. Саме тому проблема жанру є однією з найбільш актуальних для дискурсу ЗМІ [17].

Самостійність новинного анонса як однієї з найбільш поширених компактних форм передачі актуальної інформації в мережі «Інтернет» визначається наступними екстралінгвістичними факторами:

1. Автономність. Новинний анонс в інтернет-дискурсі характеризується самостійністю й відносною структурною незалежністю від основного тексту, тобто він існує окремо від основного тексту.

2. Оперативність. У мережі «Інтернет» новинні анонси змінюють один одного дуже швидко (практично кожну хвилину), дозволяючи читачеві дізнаватися все нові й нові подробиці того, що відбувається. Таким чином, на відміну від радіо, телебачення і тим більше друкованих

ЗМІ новинний анонс у мережі «Інтернет» має більш високий рівень актуальності й інформативності.

3. Сконцентрованість. На стартових сторінках пошукових сайтів одночасно представлені новинні анонси різних інформантств. У користувача є можливість у будь-який час ознайомитися з анонсом на будь-яку тему: досить зайти на стартову сторінку пошукового сайту, де представлені новини різних інформантств, у той час як телебачення обмежене часовими рамками, а друковані видання – простором газетної шпальти.

4. Різномасштабне уявлення події. У різних анонсах інформаційні джерела акцентують увагу на різних аспектах однієї й тієї ж самої події.

Ці екстралінгвістичні фактори визначають власне лінгвістичну специфіку новинного анонса в інтернет-дискурсі, що дозволяє розглядати анонс у новинному блоці інтернет-дискурсу як самостійний мовний жанр.

М. Бахтін зазначає, що основними параметрами мовного жанру є зміст, композиція і стиль. Специфіка змістовної сторони новинного анонса визначається тим, що при значному тематичному розмаїтті всі повідомлення підкоряються принципу актуальності [5].

Композиційна специфіка визначається тим, що для анонса в інтернет-дискурсі характерними є декілька типових синтаксичних структур: повне двоскладне речення, «обірване» речення і побудова тексту за телеграфним принципом.

Стильова своєрідність жанру новинного анонса зумовлюється насамперед специфікою реалізації основних дискурсивних функцій – інформативної функції та функції впливу. Текст анонсу орієнтований на швидке сприйняття, і це зумовлює переважне використання загальноживаної лексики, простих морфологічних і синтаксичних елементів.

Таким чином, новинний анонс в інтернет-дискурсі відповідає всім основним диференціальним ознаками мовного жанру і посідає особливе місце в жанровій структурі сучасних ЗМІ.

Слід зазначити важливу роль заголовку англійськомовного тексту у новинному дискурсі, який виступає як засіб візуального й семантичного орієнтування адресату.

При аналізі семантики заголовків важливо враховувати відмінності в їх функціях.

Так, до заголовків-орієнтирів відносять назви повідомлень, які розташовуються над текстом і виконують функцію візуального орієнтування читача при первинному сприйнятті інформації, та реалізують семантичне орієнтування при знайомстві адресата зі змістом заголовка, співвідносячи його з різними орієнтирами концептуальної картини світу: просторами, шкалами, концептами. Особливість дискурсу новин полягає у взаємодії заголовка з супутнім йому зображенням, в результаті чого утворюються креолізовані або мультимедійні тексти [18, с. 180], які складаються з двох негомогенних частин, невербальної й вербальної.

Оскільки зображення сцен реальної дійсності обробляються мозком надзвичайно швидко, є підстави вважати, що образотворчий компонент мультимедійного тексту сприймається першим, а тому домінує над вербальним. Поєднання зображення з заголовком розглядається як мультимедійний текст-орієнтатор, бо між цими двома компонентами дискурсу новин встановлюється семантичний зв'язок. Наприклад, фотографія жінки супроводжується заголовком *My Fair Lady is a windfall for the National* [38].

Його ініціальний компонент (*My Fair Lady*) ідентифікує п'єсу, персонаж з якої зображений на фотографії, словосполучення в другій позиції (*is a windfall for*) позначає схеми позитивних дій на тіло

предмета, позначеного у фінальній позиції заголовка (*the National*), бо *windfall* трактується як несподіване придбання (*gain*).

Структура мультимедійних текстів-орієнтаторів, що складаються з зображення, основного й супутніх заголовків, визначається послідовністю сприйняття читачем компонентів газетного дискурсу в залежності від великого (*broad sheet*) або малого (*tabloid*) формату видання [25].

Орієнтування адресата в матеріалах наступних сторінок видозмінюється в результаті їх перегортання, яке впливає на напрям погляду адресата.

При читанні газет великого формату читач у першу чергу дивиться на верхню центральну частину правої (*facing*) сторінки, а тому знімки, пов'язані з поданою інформацією, розміщуються у верхній частині сторінки на відстані однієї-двох колонок від її правого краю. При цьому текст може розташовуватися як ліворуч, так і праворуч від зображення [13].

Отже, заголовки-орієнтири одночасно виконують два види орієнтування – візуальне, перебуваючи над газетним повідомленням, і семантичне, ідентифікуючи основні компоненти зображення й активуючи орієнтири картини світу читача, які включають шкали різної природи, концепти тіл об'єктів, а також схеми дій, що взаємодіють з ними.

2.2. Специфіка мовного наповнення структурних блоків англійськомовного дискурсу новин

У рамках дослідження було проведено аналіз заголовків друкованих та електронних повідомлень, тип яких визначає тип інтродуктивного блоку новинного повідомлення: номінативно-

хронотопічний або проблемопостановчий. Встановлено, що зазначені типи інтродуктивних блоків використовуються не тільки на сторінках друкованих видань, а й на сторінках електронних повідомлень, проте в силу особливостей функціонування даних дискурсивних просторів вони виявляють ряд відмінностей [22].

Так, у друкованих виданнях найчастіше використовується проблемопостановчий інтродуктивний блок, мета якого полягає в тому, щоб привернути увагу читача до пропонованого трактування певної події або явища. З точки зору мовного оформлення заголовків автори новинних статей друкованих видань найчастіше використовують в інтродуктивному блоці емоційно-конотовану лексику, стилістичні прийоми (алітерація, асиндетон, паралелізми, еліптичні конструкції тощо), питання, вигуки, прямі й непрямі цитати, прецедентні висловлювання. Сугестивні властивості даного типу інтродуктивного блоку дозволяють сформувати ставлення читача до опублікованого матеріалу на стадії ознайомлення з коротким змістом новини, використовуючи заголовки-резюме, заголовки-цитати й заголовки-інтриги [50].

Формат електронної газети принципово відрізняється від формату друкованого видання, і структурний блок «Короткий зміст» наділяється особливою важливістю в порівнянні з іншими блоками, оскільки на ньому лежить відповідальність за перевагу відвідувачів сайту пройти за запропонованим ним посиланням. Використання заголовків-гіперпосилань, що характеризуються високою щільністю інформації, яка міститься в них, дозволяє говорити про зниження експресивності й збільшення інформативності блоку «Короткий зміст» основних новин, представлених на головній сторінці інтернет-видань. У зв'язку з цим основним типом заголовних ансамблів, які репрезентують структурний блок «Короткий зміст» в електронних повідомленнях, є номінативно-хронотопічний, характерний для суто новинних повідомлень, мета яких

полягає в інформуванні. Основними типами заголовків у рамках даного інтродуктивного блоку є заголовок-хроніка і заголовок-рядок, що біжить, які характеризуються нейтральністю лексичних, граматичних і стилістичних структур, мета яких – максимально точно описати новинну подію, не вдаючись до використання додаткових засобів акцентуації уваги реципієнта (емоційна, оцінна інформація, цитування тощо) [50].

Друковані та інтернет-новини характеризуються тим, що в більшості випадків у корпусі новинного повідомлення за блоком «Короткий зміст» розміщується блок «Головна подія». Однак ця закономірність не є спільною, так як порядок розташування частин блоку розрізняється як у різних виданнях, так і в конкретних прикладах всередині однієї й тієї ж інтернет- або друкованої газети. Аналіз показує, що, незважаючи на певні структурні відмінності друкованого дискурсу новин і дискурсу мережі «Інтернет», реалізація блоку «Головна подія» не виявляє в них принципових відмінностей [28].

Одним з основних структурних блоків інтернет-дискурсу новин, що репрезентується іншими блоками дрібнішого порядку і є доміантними в схематичній структурі новинного повідомлення, є блок «Фон». З огляду на особливу структурованість даного типу дискурсу блок «Фон» знаходить різні способи реалізації. В першу чергу, це тематичний розподіл інформації всередині новинного повідомлення і виділення подій, що відносяться до соціального й історичного контексту тієї події, що відбувається, в окремі абзаци. Подібна інформація може міститися як на початку повідомлення, так і в будь-якій його частині в залежності від цілей, які переслідує автор повідомлення [50].

Так, наприклад, стаття починається з блоку «Короткий зміст», потім слідує «Головна подія». Для того щоб заповнити можливу інформаційну прогалину в сприйнятті тексту читачем, автори навмисно поміщають блок «Історія», що коротко розповідає про певні події, одразу після повідомлення головної події, оскільки ця інформація не

тільки забезпечує історичне бачення теперішнього моменту, але і дозволяє уникнути можливих проблем у розумінні тексту.

По-друге, блок «Фон» може реалізовуватися за допомогою гіперпосилань, розташованих у безпосередній близькості від тексту, але які не є частиною його структури.

Наприклад: *Politics Romney pranked by staff on April Fools' Day*
Philip Rucker
Republican presidential front-runner is introduced to an empty room for what was supposed to be a stump speech at a pancake breakfast in Milwaukee. Prank on Forbes.com runs afoul, claims Romney cedes [40].

Стаття присвячена квітневому жарту. Блок «Короткий зміст» представлено заголовком, що є гіперпосиланням, і вступом. Тема містить найбільш загальний опис новинної події: згадується об'єкт дії (*Romney*), подія (*pranked*), суб'єкт дії (*staff*) і тимчасові рамки описуваної події (*on April Fool's Day*).

При переході за посиланням до основного корпусу новинного повідомлення можна виявити, що блок «Короткий зміст» дублюється на сторінці, що знову відкрилася. Новий заголовок представляє собою розширений варіант попереднього: *Mitt Romney caught off guard by staff's April Fools' Day prank* [93].

Семантичний аналіз тексту повідомлення показує наявність двох семантичних домінант: «Ромні» і «розіграш». Перша домінанта представлена антропонімом *Romney* та слів і словосполучень, що відносяться до семантичного поля «Вибори» (*Republican presidential front-runner, deliver a speech, stump speech, aide, turnout, power, president, supporters*). Друга семантична домінанта представлена словами *prank, catch, fake*, а також словами, що відносяться до семантичного поля «День дурня» (*April, April fool, April Fool's day, befuddled*) [91].

Крім названих елементів структури новинної статті на головній сторінці сайту, блок «Короткий зміст» розміщено поряд із блоком «Фон», що представлено блоком дрібнішого порядку «Контекст»

(заголовок новинної статті на схожу тему *Prank on Forbes.com runs afoul, claims Romney cedes*) і посиланням на сторінку розділу *Politics*. Подібне розташування гіперпосилань у безпосередній близькості від аналізованої статті дозволяє авторам сайту репрезентувати обидві семантичні домінанти новинного повідомлення за допомогою апарату гіперпосилання: друга новина також містить домінанти «Ромні» і «розіграш», в той час як у вузлі посилання *Politics* знаходиться сторінка, що містить блоки «Короткий зміст» новин, об'єднаних семантичною домінантою, що репрезентується іменником – «Політика». Таким чином, блок «Фон» даної статті, представлений гіперпосиланням, при її активації переноситься в вершину макроструктури статті, що знову відкрилася, ілюструючи її короткий зміст [79].

Апарат гіперпосилання є засобом зміни семантичних домінант новинного повідомлення: за допомогою активації словосполучень, виділених засобами параграфеміки, які репрезентують одну з тем повідомлення другорядної важливості, відбувається зміна основної теми гіпертексту. Аналіз мовного матеріалу демонструє, що макропропозиції новинних повідомлень можуть перебувати в різних відносинах: деталізації, асоціативного перенесення, звуження значення, альтернативи, генералізації, перетину, антонімічного перенесення. При активації гіперпосилань і розгортанні гіпертексту дані типи відносин не обмежуються перерахованими вище і можуть поєднувати кілька варіантів. Така зміна семантичних домінант повідомлення знаходить мовну експлікацію в семному повторі, що реалізується в лексемах, пов'язаних парадигматичними відносинами в системі мови (гіпероніми і гіпоніми, синоніми й антоніми), і в топікальних ланцюжках, що мають в своєму складі лексеми загального семантичного поля [29].

Будучи проєктивним дискурсом на базі віртуального, новинний інтернет-дискурс виявляє ряд схожих особливостей, а саме – гіпертекстуальність. Так, у ході дослідження було виділено ряд функцій,

що реалізуються за допомогою апарату гіперпосилання тематичних гіпертекстів мережі «Інтернет».

У роботі проведено аналіз функціонального потенціалу інтернет-дискурсу новин і встановлено, що в залежності від типу гіперпосилань електронного повідомлення (позатекстового, представленого окремими лексемами або словосполученнями, розташованими до, в проміжках між абзацами або після основного тексту) або внутрішньотекстового – інтегрованого в текст) вони виконують ряд схожих функцій, серед яких – функція забезпечення зв'язності текстових елементів гіпертексту, вказівки на зміну комунікативної цілеустановки елемента гіпертексту, метакомунікативного коментаря, структурування знань [24].

З метою встановлення всього спектру функцій позатекстових гіперпосилань було проведено аналіз їх підтипів у залежності від використаних частин мови та їх основних функцій:

- 1) зв'язок з іншими статтями на схожу тему (заголовки);
- 2) виділення основних семантичних домінант тексту (теги – гіперпосилання, відносять статтю до певної рубрики або теми і служать як мовні експлікації ключових топіків повідомлення);
- 3) залучення реципієнта до процесу подальшого використання тексту/деталізація події (опції для маніпуляції з текстом);
- 4) зв'язок з іншими сайтами (електронні адреси).

У ході дослідження було встановлено, що основні типи позатекстових посилань на сайтах www.cbsnews.com, www.cnn.com, www.guardian.co.uk, www.nytimes.com представлені таким чином:

- 1) теги:
 - а) власні імена (*Brian Stelter*);
 - б) окремі іменники (*Taliban; Terrorism; Economy*);
 - в) дво- та багаточленні атрибутивні словосполучення (*Politics Today; Housing and Real Estate*);
- 2) заголовки:

а) окремі іменники (*Afghanistan; Louisiana*);

б) субстантивні словосполучення: дво- і багаточленні атрибутивні словосполучення (*The Face of Honor; Emissions Deal for Gazprom and Dow*);

в) неповні речення (*Graduating to Unemployment; Reporting From Afghanistan's Front Line A Dream Foreclosed*);

г) двоскладні речення (*Decision on Afghan Troops May Wait; By Air and Ground, Pakistani Soldiers Penetrate Militant Heartland*);

д) складне речення з другою частиною, що вводиться двокрапкою (*Spain: Tourists safe from ETA attacks; BIG DEAL: Going Begging*);

3) опції, що дозволяють здійснювати маніпуляції з текстом:

а) дієслова або конструкції з дієсловом-директивом (*View the Interactive Feature; Print; Get E-Mail Alerts*);

б) іменники й субстантивні словосполучення (*Comments, Next Article in World*);

в) назви соціальних мереж під заголовком *Share* (*Digg; Facebook; Yahoo!; Buzz*) [98].

Популярність таких номінативних конструкцій як гіперпосилання тегів і заголовків ілюструє той факт, що іменник має найбільш багатий асоціативний потенціал і здатність активувати образи свідомості, що стоять за ним. Іменник у вигляді гіперпосилання є найбільш частотним і експресивним засобом мовної репрезентації концепту, що міститься в її вузлі.

Теги, з одного боку, є свого роду маркерами макротопіка гіпертексту, а з іншого, деталізують його. Наприклад, стаття під заголовком *What McDonnell's Win Means for the GOP* [44] за допомогою тегів співвідноситься із загальною темою «*2009 Elections*» і деталізується за рахунок гіперпосилань *Virginia Governor, Bob McDonnell, Creigh Deeds* [90].

Таким чином, апарат гіперпосилання, представлений позатекстовими тегами, реалізує функцію забезпечення зв'язності текстових елементів гіпертексту.

Ця ж функція реалізується заголовками. Їх аналіз показує, що найбільш часто у якості заголовка використовуються субстантивні конструкції і неповні речення, що продиктовано необхідною стислістю і мінімалізмом форми. Використання проспективних посилань-заголовків у рамках новинного гіпертексту створює якісно інший механізм референції в порівнянні зі звичайним друкованим текстом: контрольний апарат забезпечує високий рівень зв'язності поверхневої структури тексту, експлікую зв'язок з віртуальними об'єктами – іншими текстовими блоками [62].

Третім типом позатекстових гіперпосилань є опції, що дозволяють зробити різні маніпуляції з текстом та іншими частинами новинного гіпертексту. Гіперпосилання цього типу представлені дієсловами-директивами, дієслівними конструкціями й іменниками: *Print, E-mail, Share, Comments*. Подібні посилання здійснюють функцію вказівки на зміну комунікативної цілеустановки елемента гіпертексту і мають апелятивний характер [58].

Велика кількість позатекстових гіперпосилань дозволяє реалізувати функцію метакомунікативного коментаря за допомогою дієслівних і субстантивних гіперпосилань, які вказують на тип і спосіб презентації інформації в суміжному елементі гіпертекстової структури.

Метаінформаційні коментарі гіперпосилань дозволяють зробити вказівку на:

- ступінь стислості інформації (деталізація: *Full Story, Read Story*; певний ступінь: *More Topics, We recommend*);
- зміну типу презентації текстової інформації (зміна типу тексту: *Opinion, Blogs, Webfeed*);
- зміну семіотичної системи (*Video; Slide Show*);

- можливість зворотнього зв'язку або інтерактивності сайту (*Follow This Topic, Get E-Mail Alerts*) [20].

У свою чергу, внутрішньотекстові посилання, вплетені в оповідання, і є інкорпорованою частиною пропозиції, в деяких випадках це структури, відмінні від структур, які використовуються в тегах або заголовках.

На сайтах, що досліджуються, було виявлено наступні типи внутрішньотекстових посилань:

- 1) імена власні (*Richard C. Holbrooke, Stanley A. McChrystal*);
- 2) назви (географічні, компаній, урядових і неурядових організацій і т.п.) (*United Nations, Minnesota Twins*);
- 3) іменники й субстантивні словосполучення, що виступають у ролі підмета й доповнення (*alcohol, Iran's nuclear program*);
- 4) дво- та багаточленні атрибутивні словосполучення, що виступають у ролі підмета або доповнення (*New York Times' Robert Pear, Health Care Progress Report*);
- 5) поширені дієслівні конструкції, які є присудком або його частиною (*appealed to the public to understand and respect*) і т.п. [96].

Аналіз показує, що з точки зору мовної репрезентації внутрішньотекстові гіперпосилання не обмежуються лімітованим набором лексичних та граматичних засобів, оскільки основним завданням даного типу посилань є маркування семантичного компонента, що відображає суть макропропозиції цільової статті, і варіативність даних засобів обмежується тільки фантазією автора: *Republicans Sweep N.J., Va. Gov. Races* [42].

Наприклад, у рамках тексту статті під вищевказаною назвою було розміщено гіперпосилання: *CBS Poll Analysis Fred Backus said*. За цим посиланням читач виявляється на сторінці, що містить статтю під заголовком: *McDonnell Won Due to Turnout, Independents*. У свою чергу, в першому реченні статті виявляємо гіперпосилання: *Republican Bob*

McDonnell defeated Democrat Creigh Deeds. Вона також відкривається в новому вікні й приводить відвідувача сайту до новини під заголовком *McDonnell Wins in Va.; Close Race in N.J.* Використання внутрішньотекстових гіперпосилань для переходу від однієї статті до іншої, об'єднаних загальним макротопіком, свідчить про виконання посиланнями функції забезпечення зв'язності текстових елементів гіпертексту. Заголовки *Republicans Sweep N.J., Va. Gov. Races; McDonnell Won Due to Turnout, Independents; McDonnell Wins in Va.; Close Race in N.J.* об'єднані в ланцюжок «перемога Макдоннелл», що деталізує цю тему, тим самим розширюючи макротему гіпертексту. Ця функція виконується як внутрішньо-, так і позатекстовими гіперпосиланнями, які є засобом репрезентації тематичної структури гіпертексту [93].

Використання великої кількості власних назв і географічних назв, які виступають в якості гіперпосилань, як і в випадку з позатекстовими гіперпосиланнями, дозволяє апарату гіперпосилання реалізувати когнітивну функцію структурування знань.

Різні типи посилань реалізують цю функцію по-різному. Наприклад, у статті під заголовком *G.O.P. Wins Two Key Governors' Races; Bloomberg Prevails in a Close Contest* [45] розміщено текст, що містить гіперпосилання *President*. Його активація приводить читача до енциклопедичної статті, присвяченій президенту США. При цьому інформація, що міститься в цій статті, рясніє фактами, характеризується модальністю реальності, емоційно незабарвленою лексикою і граматиною та завершується перерахуванням великої кількості посилань, що дозволяють деталізувати знання про президента (*Life in the White House, President and the Republicans, Auto Bailout, The Most Famous Law Student in America* і т.д.). Подібні посилання не тільки відводять відвідувача до нової статті, а й тим самим виконують безпосередню функцію поповнення інформаційних прогалів у фонових знаннях читача.

Таким чином, використання апарату гіперпосилання, який володіє рядом функцій, призводить до заміни структурної цілісності структурною розгалуженістю й зумовлює зміну характеру внутрішньотекстової й інтертекстуальної зв'язності.

2.3. Конституююча роль мови в сучасному англійськомовному дискурсі новин

В умовах посилення ролі інформації і розвитку інформаційно-комунікативних технологій все більшого значення в сучасному суспільстві набувають дискурсивні практики, які стосуються різновидів медіатекстів. Дане визначення дозволяє об'єднати досить широкий спектр різних за жанром творів публіцистичного стилю, серед яких в якості основних у рамках теорії медіалінгвістики виступають наступні: новини, інформаційна аналітика і коментар, текст-нарис, реклама [4, с. 32].

Перераховані типи тексту представляють значний інтерес для лінгвістичного дослідження, оскільки «засоби масової інформації сьогодні багато в чому визначають характер і властивості сучасного стану мови» [3, с. 16].

При цьому процеси глобалізації, в умовах яких існує сучасне суспільство, роблять значний вплив на наше життя, перебудовуючи його на різних рівнях [17, с. 37].

У свою чергу, мова також відіграє активну роль, так як є вираженням соціальної дії, отже, «опис дискурсу як соціальної практики передбачає діалектичні або двосторонні відносини: дискурсивна подія формується ситуаціями, інститутами або соціальними структурами, але також формує їх» [14, с. 258].

Засоби мови беруть участь у конструюванні соціальної реальності, що особливо характерно для новинного дискурсу, далекого від нейтрального викладу фактів [16, с. 2].

Крім того, виключно високою визнається роль саме англійськомовних ЗМІ: «Сукупний обсяг англійськомовних медіатекстів у силу цілого ряду причин економічного, політичного і соціокультурного характеру помітно перевищує обсяг текстів масової інформації на інших мовах світу» [5, с. 41].

Отже, у дослідженні проаналізовано корпус англійськомовних новинних повідомлень на різних мовних рівнях. Новинні повідомлення, що публікуються в пресі, прийнято називати новинними історіями [20], хоча їх організація відрізняється від звичайних історій, наприклад, тим, що основна інформація звичайно міститься на початку новинної статті або нарису, на відміну від традиційного сюжету, що розвивається планомірно. Їм також притаманні категоричність і перебільшення, іноді – перекручування фактів (у тому числі замовчування деяких відомостей або підкреслення, виділення потрібного змісту) [12].

Рішення подібних завдань досягається багато в чому за допомогою певного вибору мовних засобів і способів їх організації. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває функціональний підхід у лінгвістичних дослідженнях, у рамках якого мова розглядається як набір семіотичних ресурсів, що беруть участь у створенні значення, а також, у разі новин, новинній цінності тієї чи іншої події. Мова новинного дискурсу – живий і динамічний організм, який адаптується до існування різних форм сучасних комунікативних потоків і соціальних трансформацій [11, с. 4].

Наше дослідження орієнтоване на виявлення особливостей використання вербальних засобів, що беруть участь у створенні й трансляції програми новин значущості повідомлення, зверненого до глобальних питань сучасності. Як матеріал дослідження виступили англійськомовні статті, опубліковані в періодичних виданнях новинної

спрямованості, до яких відносяться новинні повідомлення, нариси, аналітичні замітки видань. Тематичне віднесення статей є різним і зачіпає сфери економіки, політики, екології, культури, медицини, спорту. Розгляд статей проведено із застосуванням методу дискурсивного аналізу. За теоретичну основу взято положення про мову як набір семіотичних ресурсів [9; 10; 19], розуміння дискурсу як форми соціальної дії [13], а також концепція новинної значущості повідомлення [7; 8].

Корпус прикладів склали статті, які розглядають питання переважно політичної, соціальної та економічної спрямованості з відсиланням до глобальних тем. Аналізовані новинні тексти прямо або побічно торкаються глобальних питань і висвітлюють події, які оцінюються як важливі за фактом їх включення в періодичні видання. Тобто вважається, що дані повідомлення мають високу новинну значимість і заслуговують на увагу цільової аудиторії. Поняття новинної цінності передбачає, що чим вище новинна значимість події, тим більш імовірно, що про неї буде розказано в пресі. Відомо, що, як правило, новинна цінність приписується тій чи іншій події соціокультурно, а не є притаманною їй як такої [8, с. 42].

Те, як підноситься та чи інша історія, в тому числі розмір шрифту, розташування на сторінці, мовні та візуальні засоби, що використовуються для її опису, мають викликати інтерес читачів або глядачів, так як «специфічні частини тексту або мови, такі як їх візуальна репрезентація, можуть певним чином впливати на управління стратегічним розумінням у короткочасній пам'яті, в зв'язку з чим читачі звертають більше уваги на певні частини повідомлення» [12, с. 365].

Початок фрази на одній сторінці й завершення висловлювання на наступній після трьох крапок створює ефект несподіванки: «З проходженням кожного нового рівня при «освоєнні» тексту у читача

виникає відчуття, що в новоствореному тексті (фрагменті) обов'язково буде щось несподіване й цікаве» [6, с. 10]:

The main stories ... and how they were covered [27]. (Головні новини ... і як вони були висвітлені).

До основних новинних цінностей відносяться такі: наявність негативного компонента (конфлікту), вплив (наслідки, важливість, релевантність), значимість (розмір, шкала, охоплення), наближеність (географічна, культурна близькість), своєчасність (недавня подія), несподіванка, елітарність (участь відомих особистостей), індивідуалізація, традиційність і, для візуальних засобів, естетика [1, с. 37; 8, с. 53].

Дані цінності формуються семіотичними ресурсами, які беруть участь в оформленні новинних повідомлень і створення новинної значущості події. Тональність, в якій подається інформація, дає підставу читачам сприймати її певним чином, наприклад, як позитивне або негативне [8, с. 45].

Так, наявність негативного компонента може бути реалізовано за допомогою використання лексики, що виражає негативну оцінку, як, наприклад, у ряді назв статей: *Crude Awakening* (Різде пробудження), *Time to Worry* (Час турбуватися), *More Chaos than Change* [22] (Більше хаосу, ніж змін).

Подача матеріалу дозволяє «зробити акцент не тільки на фактах, а й на позитивних і негативних оцінках» [6, с. 4]:

A despairing prediction for the digital future came from an unlikely source recently [24]. / Прогноз безвиході для цифрового майбутнього недавно надійшов із несподіваного джерела.

Важливість тієї чи іншої події передається за допомогою використання ступенів порівняння прикметників:

In America, the world's largest economy and its second biggest polluter, climate change is becoming hard to ignore [22]. / В Америці, що

представляє собою найбільшу економіку світу і посідає друге місце як джерело забруднення навколишнього середовища, стає складно ігнорувати зміну клімату.

Despite inequality, debt, and a tariff war, the U.S. economy is still the strongest [15]. / Незважаючи на нерівність, борги і тарифну війну, економіка США як і раніше найсильніша.

Епітет *global* (глобальний) маркує актуальність події, її значимість і ступінь впливу: *global fears* (глобальні страхи), *global fight* (глобальна боротьба), *global extremism* (глобальний екстремізм), *global inequality* (глобальна нерівність), *global power* (глобальна сила), *global presence* (глобальна присутність), *global aims* (глобальні цілі) [33].

Різноманітність словосполучень, що відносяться до глобалізаційних процесів, вказує на складність і багатоаспектність глобалізації як явища: *global imbalances* (глобальні дисбаланси), *global problems* (глобальні проблеми), *global integration* (глобальна інтеграція), *global growth* (глобальне зростання), *global prosperity* (глобальне процвітання).

Новизна і тимчасова близькість маркують актуальність події і передаються в тому числі через використання форм теперішнього часу:

Globalisation has faltered and is now being reshaped [21]. / Глобалізація пішла на спад і в даний час змінюється.

У наступному прикладі невизначений числівник підсилює новинний критерій важливості того, що відбувається:

Hundreds of thousands fled their neighborhoods in Central America and villages in sub-Saharan Africa, driven by poverty and violence [28]. / Сотні тисяч людей покинули свої будинки в центральній Америці і села в країнах Африки на південь від Сахари, гнані злиднями і насильством.

Модальні конструкції виражають можливі наслідки подій, що описуються:

If the rest of the industry pursues even modest growth, the consequence for the climate could be disastrous [22]. / Якби інша частина індустрії прагнула навіть до невеликого зростання, наслідки для клімату могли б стати катастрофічними.

No-deal Brexit would have global impact [23]. / Брексит без угоди матиме глобальний вплив.

При цьому опис ситуації найчастіше відбувається з опорою не на факти, а думки: «Переважна більшість у комунікації емоційних, а не раціональних моментів, превалювання переконання, що вибудовується не на логічних, а емоційно-психологічних схемах, з новою силою підтверджує думку про те, що на передній план виходить не стільки знання, скільки думка» [6, с. 3].

На думку Т. Добросклонської, «механізм функціонування ЗМІ передбачає не тільки і навіть не стільки відображення навколишньої дійсності, скільки, і це набагато важливіше, її інтерпретацію, коментар, оцінку, що сприяють створенню певного ідеологічного тла» [16, с. 85].

Присутність у текстах статей імен відомих особистостей підвищує новинну значимість повідомлення, роблячи його більш елітарним:

With Erdogan, Trump seems to have found a soul mate [26]. / З Ердоганом Трамп, схоже, знайшов однодумця.

Структурування статті на підрозділи в питально-відповідній формі привертає увагу до її змісту, створює ефект діалогу:

Presidential War Powers: Where is the US fighting now? Can Trump do that? How has the AUMF been used? Through what authority? Can Congress take its power back? Why does not Congress object [27]? / Військові повноваження президента: Де зараз воюють США? Чи може Трамп зробити такий крок? Як використовувався дозвіл на застосування військової сили? З санкції якого органу влади? Чи може Конгрес повернути собі владу? Чому Конгрес не заперечує?

Питання і пропонувані на них відповіді звернені до читача і вибудовують певну траєкторію розвитку аргументу:

The rules are being torn up ... r are they [18]? / Правила порушуються ... [92].

Can his strategy help American workers? Not likely [28]. / Чи може ця стратегія допомогти американським робітникам? Навряд чи.

Socialism does not work? any oliians ight eg to differ [26]. / Соціалізм не працює? Багато болівійців можуть не погодитися.

Ряд стилістичних прийомів також служить для посилення ефекту впливу на читача. Серед них досить частотним є протиставлення:

Good copy. Bad Copy [22]. / Гарна копія. Погана копія;

Winners and Losers [17]. / Переможці і переможені;

Using Fossils to Look Back – and Ahead [25]. / Використання копалин, щоб подивитися в минуле і майбутнє.

Контамінація лексем *slow* (повільний) і *globalisation* (глобалізація) формує неологізм *slowbalisation* (слоубалізація, уповільнення глобалізації), що характеризує неоднозначний темп і суперечливу природу глобалізації, утворюючи своєрідну гру слів [21].

Новинним текстам притаманне розмивання жанрових і стильових меж [5, с. 41], про що свідчить наявність неформальної лексики (*lurvies* – (дорогуши) і міток, які використовуються в мережі «Інтернет» (*#euroboom* – #евробум).

Аналіз фактичного матеріалу виявив дискурсивні особливості побудови новинного повідомлення, які беруть участь у створенні критеріїв новинної значущості на різних мовних рівнях. Новинні цінності важливості і масштабності того, що відбувається конструюються за допомогою використання різних лексико-граматичних засобів, таких як: емоційно забарвлені епітети (*crude* (різкий)); лексичні одиниці, що виражають оцінку (*chaos* – хаос), (*to worry* – турбуватися); числівники (*hundreds of thousands* – сотні тисяч);

ступені порівняння прикметників (*the largest* – найбільший), *the strongest* – найсильніший).

Форми теперішнього часу маркують актуальність події і наближають її до справжнього моменту. Частотне вживання епітета *global* (глобальний) також транслює критерій значущості подій, про які повідомляється, їх гостроту і спрямованість на кожного представника міжнародного співтовариства. Модальні конструкції (*could be* (могли б бути)) дозволяють імпліцитно або експліцитно транслювати суб'єктивну оцінку того, що відбувається, створюючи бажану перспективу висвітлення подій, що також свідчить про важливу роль мови як конструюючого медіума. Вибір новинної історії, спосіб оформлення новинного повідомлення, розташування його на сторінці, структурування на розділи, послідовність розповіді, діалогічна форма викладу, націлена на певну реакцію читача, гібридизація жанрів, використання неологізмів (*slowbalisation* (уповільнення глобалізації)), стилістичні прийоми протиставлення (*to look back and ahead* (подивитися в минуле і майбутнє)) і гри слів підсилюють ефект впливу на читача, виділяють необхідну інформацію і розставляють акценти в тексті статті [95].

Отримані дані розширюють уявлення про дискурсивні практики конструювання реальності в сучасному світі та представляють перспективний напрямком подальшого вивчення медіатекстів як мультимодальної дискурсивної практики, що поєднує комплексний аналіз вербальних і візуальних засобів впливу.

Заголовний блок новинного повідомлення має на меті привернути увагу читача, зацікавити його, а також повідомити йому про зміст статті. Відповідно до функції даного блоку новинного тексту було виділено наступні його особливості: стислість, лаконічність, нейтральність, переважання номінативних структур. Лексеми заголовків ужиті, як правило, в їх прямих значеннях:

«*Trump repeats that Dorian could have hit Alabama*», «*Hurricane Dorian, already responsible for 20 reported tornadoes, lashes NC coast*», «*Detecting a lethal poison in drinking water*», «*Brexit: What happened on Thursday?*» [81].

Для того, щоб зацікавити читача і встановити з ним дружні стосунки «на рівних», автори вдаються до розмовної форми подачі інформації в заголовку. Наприклад:

«*Fall brings new shows, services and chance of bigger TV tabs*», «*Unmasked: Make-up's Big Secret*», «*Jo Johnson quits: When Britain's political families do not see eye-to-eye*», «*Freshman Congressman Jason Crow: border patrol told me they need help, not a wall*», «*'Wingman' to witness: Roger Stone aide*» [84].

Для переконливості автори використовують цитати або витяги з промов, що запам'яталися: «*Burglar cooks breakfast, tells resident 'go back to sleep*», «*No house, no food, no water, no life*», «*Holy crap!' Hurricane Dorian lashes US coast*», «*Why being mixed race means I could die*» [92].

Незважаючи на те, що основним завданням інтернет-видань є об'єктивне інформування та висвітлення події найбільш повно і з різних точок зору, інколи зустрічаються прийоми журналістської афористики. Так, в прикладі «*Inspector general has the 'obligation to shut up' after Trump tries to shut down investigation*» вжита антитеза, яка заснована на протиставленні дієслів *shut up* і *shut down* (прийменників *up* і *down*), які можна перекласти як «замовчати» і «припинити» [97].

Або в заголовку «*Hurricane Dorian devastation leaves «surreal landscape 'in Bahamas*» автор вдається до використання дуже барвистої метафори з позитивною конотацією для опису тієї розрухи, яка залишилася після буйства урагану на Багамських островах [85].

З урахуванням параметра повноти / неповноти інформації весь корпус заголовків можна розділили на дві групи: повноінформативні і неповноінформативні. Повноінформативні заголовки відображають тему

всього тексту, його основну думку або тезу, що розвиває цю думку. Такі заголовки, як правило, мають структуру повного або неповного простого речення, питального речення або використовують конструкцію з двох неповних речень. Наприклад, «*Conception's surviving crew members describe harrowing escape from burning boat*», «*Ted Cruz to talk gun control with actress Alyssa Milano after Twitter exchange*», «*Where did the Sacklers move cash from their opioid maker?*», «*Mugabe – a lifetime in power*», «*CCTV footage shows 'baby smuggler' at airport*» [88].

Також виявлено велику кількість складних речень, серед яких переважають складносурядні речення. Вони дозволяють одночасно доносити до читача причинно-наслідкові зв'язки в розглянутому питанні в стислій формі і утримувати його увагу, зацікавити і залучити в подальший діалог:

«*Nicki Minaj announces she's retiring from music to start a family*», «*Day 959: Trump will not stop insisting he was right about Hurricane Dorian and Alabama*», «*GOP senators who backed Trump's emergency declaration lose military funds*», «*UFC fighter Paige Van Zant says she makes more on Instagram than she does in fights*» [83].

Переважання такого типу заголовка, як заголовок-хроніка, сприяє швидкій побудові динамічного способу змісту всього тексту, що дозволяє читачеві зробити свій вибір: читати далі або переключитися на щось інше. Інтродуктивний блок, поряд з заголовним, несе основне інформаційне навантаження, повідомляючи читачеві про зміст новинного повідомлення в скороченому вигляді. Цим обумовлена така особливість даного блоку, як реалізація принципу мовної економії. Повнота сприйняття повідомлення здійснюється за рахунок подання макроструктури всій новинній публікації в реченнях цього блоку, фокусуючи, таким чином, увагу читача на певних фактах і готуючи його свідомість для сприйняття подальшої інформації. Наприклад:

«US President Donald Trump says he has called off peace negotiations with the Taliban that sought to end America's 18-year war in Afghanistan», «The government will» test to the limit «a new law designed to force it to seek an extension to the Brexit deadline if a deal is not reached by 19 October» [86].

Автори новинних текстів використовують числову інформацію: *«Trump is diverting \$ 3.6 billion in Defense Department funds to build his border wall. Some of the money is coming from military projects in states where the Republican senators are in tough re-election campaigns. John Heilemann and Sam Stein discuss with Lawrence» [91].*

На відміну від друкованих ЗМІ мережеві видання не поміщають абрєвіатури й скорочення в інтродуктивний блок. Якщо вони зустрічаються далі в статті, то в інтродуктивному блоці спочатку йде повне найменування, а в дужках представлена абрєвіатура.

Ключовий блок, будучи джерелом основної інформації, має на меті утримати увагу читацької аудиторії. Виконанню даного завдання сприяють: поділ на пункти, введення в текст додаткової інформації, шрифтове виділення. Інформація подається блоками, представляючи різні точки зору і включаючи цитати з виступів або промов. Клікнувши на виділені блоки, читач одночасно отримує доступ до всіх документів, які фігурували у справі, може відтворити хроніку подій по годинах, а також знайти слова, які з'явилися в мові після якогось виступу. Ця додаткова інформація спрямована не на нав'язування суб'єктивної точки зору й оцінності в судженнях, а на представлення повної й об'єктивної картини того, що відбувається. Вираз іронічного ставлення автора зустрічається дуже рідко, автор надає читачеві право зробити висновки самостійно [72].

У ході дослідження було виявлено приклади авторського самовираження в написах під картинками, які супроводжують текст. Під

фотографією, що зображує прем'єр-міністра, який намагається осідлати розлюченого бика, автор залишає коментар:

«Johnson is struggling to maintain his hold on power as his push to leave the European Union at the end of the month faces increasingly bullish opposition» (Джонсон з усіх сил намагається зберегти свою владу, оскільки його прагнення покинути Європейський Союз наприкінці місяця стикається зі все більш запеклою (бичачою) опозицією) [87].

Отже, вважаємо, що образність у текстах інтернет-газет, яка зведена до мінімуму, досягається завдяки використанню принципу інтертекстуальності.

В. Костомаров зазначає, що використання «прецедентних текстів» відповідає двом мовним тенденціям – стандарту й експресії. Використання інтертекстуальних елементів створює «вертикальний контекст», тому, чим оригінальніше автор, тим «яскравіше його матеріал і ефективніше вплив на читача» [10, с. 56].

В електронних новинних виданнях інтертекстуальність виступає не тільки як засіб створення нового тексту, а й як спосіб підвищення його інформативності. Посилаючись на тексти інших новинних видань або ж на матеріали цієї ж газети, автор дає читачеві можливість отримати більший обсяг інформації. Інтертекстуальність сприяє поглибленню розуміння або ж може запобігти його нерозумінню за рахунок різних зв'язків тексту з іншими матеріалами.

Розрізняють горизонтальні й вертикальні посилання. Горизонтальні посилання – це посилання на всі фонові події, дати, імена, які даються контрастним шрифтом у тексті. Вертикальні посилання дозволяють отримати додаткову інформацію, що не має прямого відношення до проблем, які обговорюються, але побічно пов'язані з тим, що описано. Так, наприклад, у статті, що присвячена намірам Д. Трамп провести мирні переговори з лідерами Талібану, розміщені посилання не тільки на всі фонові події (*Donald Trump's decision to hold a meeting in*

Washington with Taliban leaders, Pompeo said Sunday that the Afghanistan peace talks were dead for now), але й на рубрики, що мають відношення до діяльності американського президента та преси (*WHITE HOUSE, MEET-THE-PRESS*), і на розділ, що рекламує нову програму для айфона, яка дозволить швидко завантажувати останні новини на телефон (*Download the NBC News app for breaking news and politics*) [84].

Фінальний блок представляє собою заключний компонент структури новинного повідомлення інтернет-газети. Відмінною рисою даного блоку є те, що автор завершує виклад інформаційного матеріалу чиймись словами або підсумовує сказане на основі таблиць, діаграм, схем, не виказуючи при цьому своєї думки. Цим автор дає читачеві можливість самостійно зробити певні висновки, сформувані своє ставлення і власну позицію щодо описуваного питання:

«For someone to say if you're 17 and you're mature and in love that it's somehow OK for you to marry. No, it's not because you're still not an adult, «she said. «You can not be allowed to marry before you were allowed to file for divorce. That's just so obvious» або «Survivors like O'Flaherty and O'Sullivan fear that, even decades after the homes closed, sealing their histories to the public could mean that society might never learn the lessons of the past» [90].

У наступному прикладі фінального блоку *«The gambit sparked outrage from some lawmakers, who derided it as» playground behavior «amid what many see as a national crisis»* автор протиставляє засуджуче ставлення громадськості до заходів, які застосовуються новим урядом Великої Британії, виражене словами з негативною конотацією *outrage, spark, gambit deride* і терміном, що описує інфантильну поведінку *«playground behavior»* («поведінку на дитячому майданчику») [82].

Автор підводить читача до думки, що, загравшись, можна привести країну до краху.

Останній, п'ятий, блок «Зовнішні коментарі» будується на обговоренні даної проблеми читачами, де всі небайдужі та зацікавлені співрозмовники можуть залишати повідомлення з власною позицією, публікувати додаткові матеріали, що мають відношення до порушеної теми або коментувати написане або поведінку осіб, про яких іде мова в статті.

Так, наприклад, в статтях, присвячених наслідкам урагану Доріан на Багамах і США, в розділі «Comments» розміщені матеріали очевидців, які вижили та які відтворюють усі події, що відбулися. У статті, яка описує подорож Меган Маркл, герцогині Сассекської, в Америку на турнір фіналу з тенісу US Open, де вона підтримала Серену Вільямс, основна увага приділена настрою американки і золотій прикрасі, в якій вона з'явилася на заході. У «Reactions» читачі різко засудили поведінку молодої мами «королівської крові», критикуючи й американське походження, й прикрасу, й невластиву королівській персоні легковажність:

Bunnydeb: «More likely the necklace spelt HA – as in laughibg ‘HA you’re not going to stop me doing what I want to do». Forget the fact that she is supposed to be part of the Royal family, what Mother would leave their four month old baby to travel thousand of miles unnecessarily. Most Mother’s do not like leaving their new babies for a couple of hours unless absolutely vital. It’s all about Meghan again and again» [94].

Отже, англійськомовний дискурс новин – це когнітивно структурований (слідом за Ю. Воротніковою) вид дискурсу, що поєднує в собі риси письмової комунікації (вираз макроструктури графічним способом) та усної (діалогічність форм комунікації, що припускає реакцію читача, відповідь на його запит, подання додаткових матеріалів), в якому спостерігається експлікація значущих зв'язків між різними новинними епізодами, спрощення структури і стилю, який

«поступово трансформується з газетно-публіцистичного в інформаційний» [5, с. 14].

Таким чином, ми дійшли висновку, що мова сучасної англійськомовної інтернет-газети відображає всі зміни, що відбуваються в суспільстві. Зі зміною способу надання інформації аудиторія читачів змінюється, трансформуються методи її вираження, зазнає змін сама мова. Основними особливостями новинного тексту є: стислість, лаконічність, нейтральність, переважання номінативних структур, вживання лексем в їх прямих значеннях. Новинні повідомлення стають менш емоційними й експресивними, інформація подається блоками, принцип інтертекстуальності виступає в якості способу підвищення його інформативності. Дискурс новин, що реалізується в електронних газетах, має принципово нові риси, які відрізняють його від друкованого дискурсу – гіпертекстуальність, інтерактивність, інтертекстуальність, мультимедійність та нескінченність. Нова нелінійна форма подання інформації має суттєвий вплив на мову електронного дискурсу новин, який, зберігаючи мовні риси традиційної газети, стає менш експресивним й емоційним, з об'єктивною подачею вичерпної інформації за темою і все більше набуває рис розмовного стилю.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження ми дійшли певних висновків.

Вивчення дискурсу пов'язане з теорією мовних актів і з теорією діалогу, в яких актуалізація речення, що призводить до утворення висловлювання в процесі мовленнєвого спілкування, розглядається як форма прояву переважно міжособистісних відносин.

Вивчення цієї проблеми стає одним із ключових напрямів прагмалінгвістики, в якій дискурс розуміється як арена взаємодії учасників мовленнєвого акту, де головні ролі відводяться мовцю, слухачеві й комунікативній ситуації.

Дискурс новин є продуктом колективної діяльності певної соціальної спільності людей, які займаються збором, обробкою й періодичним поширенням актуальної, суспільно значимої нової інформації через ЗМІ за допомогою породження, трансляції та інтерпретації новинних текстів.

Засоби масової комунікації мають ряд функцій, основною з яких є інформаційна. Ця функція найбільш повно реалізується як друкованими (тобто опублікованими в друкованих ЗМІ-виданнях), так і електронними повідомленнями, що складають найважливішу частину національного культурно-ідеологічного контексту, який дозволяє розглядати новинні тексти в якості базових текстів масової інформації і, отже, дискурс новин – як основний тип масмедійного дискурсу.

Новинний інтернет-дискурс, будучи проєктивним на основі інтернет- та масмедійного дискурсів і поєднуючи характеристики обох дискурсивних утворень, формує особливий спосіб сприйняття медіареальності читачем за рахунок вироблення у нього нових стратегій прочитання електронної статті.

Самостійність новинного анонса як однієї з найбільш поширених компактних форм передачі актуальної інформації в мережі «Інтернет» визначається такими екстралінгвістичними факторами як автономність, оперативність, сконцентрованість, різноаспектне уявлення події.

У роботі досліджено функціональний потенціал новинного інтернет-дискурсу і виявлено, що в залежності від типу гіперпосилань електронного повідомлення (позатекстового, представленого окремими лексемами або словосполученнями, розташованими до, в проміжках між абзацами або після основного тексту) або внутрішньотекстового – інтегрованого в текст) вони виконують ряд схожих функцій, серед яких – функція забезпечення зв'язності текстових елементів гіпертексту, вказівки на зміну комунікативної цілеустановки елемента гіпертексту, метакомунікативного коментаря, структурування знань.

З метою встановлення всього спектру функцій позатекстових гіперпосилань проведено аналіз їх підтипів у залежності від частин мови, що використовуються, та їх основних функцій, а саме зв'язок з іншими статтями на схожу тему; виділення основних семантичних домінант тексту; залучення реципієнта до процесу подальшого використання тексту, деталізація події; зв'язок з іншими сайтами.

У ході аналізу було встановлено, що основні типи позатекстових посилань на сайтах, що досліджуються, представлені таким чином: теги, заголовки та опції, що дозволяють здійснювати маніпуляції з текстом.

Внутрішньотекстові посилання – це структури, відмінні від структур, які використовуються в тегах або заголовках.

На сайтах було також виявлено наступні типи внутрішньотекстових посилань: власні імена; назви (географічні, компанії, урядові й неурядові організації і т.п.); іменники та субстантивні словосполучення, що виступають у ролі підмета і доповнення; дво- та багаточленні атрибутивні словосполучення, які

виступають у ролі підмета або доповнення; поширені дієслівні конструкції, які є присудком або його частиною і т.д.

Специфіка дискурсу новин в Інтернет-ЗМІ визначається широкими технологічними можливостями у сфері представлення актуальної інформації і, як наслідок, специфічним набором засобів мовного впливу на масового адресата.

Отже, англійськомовний дискурс новин – це когнітивно структурований вид дискурсу, що поєднує в собі риси письмової комунікації (вираз макроструктури графічним способом) та усної (діалогічність форм комунікації, що припускає реакцію читача, відповідь на його запит, подання додаткових матеріалів), в якому спостерігається експлікація значущих зв'язків між різними новинними епізодами, спрощення структури й стилю, який поступово трансформується з газетно-публіцистичного в інформаційний.

Основними особливостями новинного тексту є: стислість, лаконічність, нейтральність, переважання номінативних структур, вживання лексем в їх прямих значеннях.

Таким чином, ми дійшли висновку, що мова сучасної англійськомовної інтернет-газети, яку досліджено на матеріалі текстів новин, відображає всі зміни, що відбуваються в суспільстві. Зі зміною способу надання інформації аудиторія читачів змінюється, трансформуються методи її вираження, зазнає змін сама мова.

Перспективним лишається подальший аналіз структурних та мовних особливостей сучасних англійськомовних медіатекстів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н. Д. Дискурс. Лінгвістичний енциклопедичний словник. Гол. ред. В. Н. Ярцева. М. : Радянська енциклопедія, 1990. С. 136–137.
2. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. М., 1999. 67 с.
3. Баранов А. Н., Крейдлин Г. Е. Иллокутивное вынуждение в структуре диалога. *Вопросы языкознания*. № 2. 1992, С. 84–100.
4. Барт Р. Избранные работы: Семиотика: Поэтика / пер. с фр. / сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. М. : Прогресс, 1989. 616 с.
5. Бахтин М. М. Проблема текста в лингвистике, филологии и других гуманитарных науках. Опыт философского анализа. *Эстетика словесного творчества*. М. : Искусство, 1999. С. 281–307.
6. Бенвенист Э. Общая лингвистика. М., 1974. 512 с.
7. Блох М. Я., Сулова М. М. Аффект в речевом поведении. *Актуальные проблемы прагмалингвистики* : Тез. докл. науч. конф. Воронеж : Изд-во Воронежск. ун-та, 1996. С. 11–16.
8. Болотов В. И. Эмоциональность текста в аспектах языковой и неязыковой вариативности. Основы эмотивной стилистики текста. Ташкент : Фан 1991. 116 с.
9. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков. М., 1999. С. 522.
10. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. М. : Русские словари, 1996. 416 с.
11. Гаврилова М. В. Критический дискурс-анализ в современной зарубежной лингвистике. СПб : Изд-во Санкт-Петербургского ун-та, 2003. 23 с.
12. Грозданов Ф. Т. Некоторые особенности языка молодежных Интернет-газет. *Вопросы гуманитарных наук*. М., 2006. № 6. С. 193–195.

13. Дейк Т. А. ван. Анализ новостей как дискурса. *Язык. Познание. Коммуникация. Благовещенск* : БГК им. И. А. Бодуэна де Куртенэ, 2000. С. 111–160.
14. Дейк Т. А. ван Структура новостей в прессе / пер. с англ. В. В. Петрова. *Язык. Познание. Коммуникация* / ред. В. И. Герасимов. М. : Прогресс, 1999. С. 228–267.
15. Демьянков В. З. Когнитивная лингвистика как разновидность интерпретирующего подхода. *Вопросы языкознания*. 1994. № 4. 54 с.
16. Добросклонская Т. Г. Актуальные направления изучения новостного дискурса. *Язык в координатах массмедиа: материалы II Международной научно-практической конференции*. СПб.: СПбГУ, 2017. С. 36–38.
17. Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ. М. : Флинта; Наука, 2008. 203 с.
18. Желтухина М. Р. Масс-медиаальная коммуникация : языковое сознание – воздействие – суггестивность. *Язык, сознание, коммуникация*. М., 2003. С. 9–29.
19. Женетт Ж. Повествовательный дискурс. *Фигуры*. М., 1998. Т. 2. С. 313–328.
20. Іванова Д. С. Структурні та мовні особливості сучасного англійськомовного дискурсу новин. *Пріоритетні шляхи розвитку науки та освіти* (частина II) : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 29–30 листопада 2020 року. Львів : Львівський науковий форум, 2020. С. 59–61.
21. Йоргенсен М. В. Дискурс-анализ. Теория и метод. Х. : Гуманитарный центр, 2008. 352 с.
22. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. М. : Гнозис, 2004. 390 с.

23. Караулов Ю. Н., Петров В. В. От грамматики текста к когнитивной теории дискурса. *Ван Дейк Т. А. Язык. Познание. Коммуникация*. М., 1999. С. 211–219.
24. Кибрик А. Е., Паршин П. Б. Дискурс: ЕНЦ-я Навколосвіт. 2001: URL: <http://www.krugosvet.ru/articles/82/1008254/1008254a1.htm>. 16
25. Кобозева И. М. «Теория речевых актов» как один из вариантов теории речевой деятельности. *Новое в зарубежной лингвистике* : Вып. 17. Теория Речевых актов : сборник. / сост. Кобозева И. М. и Демьянкова В. З. М. : Прогресс, 1996, С. 7–22.
26. Ковальчукова М. А. Новостной анонс как интертекстуальное явление. *Вестник УдГУ. Серия 5: история и филология*. Вып. 3. Ижевск, 2008. С. 79–80.
27. Кожемякин Е. А. Дискурс-анализ как междисциплинарный проект : между методом и идеологией. *Научные ведомости БелГУ. Серия : Гуманитарные науки*. 2015. Т. 25. № 6 (203). С. 5–12.
28. Колокольцева Т. Н. Специфические коммуникативные единицы диалогической речи. Волгоград : Изд-во Волгоградского госуниверситета, 2001. 260 с.
29. Кубрякова Е. С., Александрова О. В. Виды пространства текста и дискурса. *Категоризация мира: пространство и время*. М. : Диалог-МГУ, 1997. С. 15–26.
30. Макаров М. Л. Основы теории дискурса. М. : ИТДГК «Гнозис», 2003. 280 с.
31. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. 4-е вид. / пер. з англ. О. Возної, Г. Сташків. Л. : Літопис, 2010. 538 с.
32. Морозова Е. И. Проблема значения в свете современных семантических теорий. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2004. № 635. С. 114–117.
33. Овдиева Н. Л. Аспекты анализа дискурса. *Вопросы исследования и преподавания иностранных языков*: Межвуз. тематич. сборник

- научных трудов. Вып. 4 / под ред. Г. Г. Галич. Омск : Омск. гос. ун-т, 2003. С. 78–90.
34. Остин Дж. Л. Слово как действие. *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. 17. Теория речевых актов. М. : Прогресс, 1996. С. 22–128.
35. Плеханова Т. Ф. Текст как диалог : монография. Мн. : МГЛУ. 2002. С. 69.
36. Потапенко С. І. Сучасний англомовний медіа-дискурс : лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти : монографія. Ніжин : Вид-во НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. 391 с.
37. Сасина С. А. Прагматический потенциал диалогической речи. *Семантика, функция и грамматические категории лексических единиц*. Межвузовский сборник научных трудов. Пятигорск : Изд-во ПГЛУ, 2004. С. 137–142.
38. Солганик Г. Я. О закономерностях развития языка газеты в XX веке. *Вестник Моск. ун-та. Журналистика*. 2002. № 2. С. 39–53.
39. Старостина Ю. С. Интерпретация лингвистической оценки в терминах аксиологических суждений. *Вестник СамГУ*. Самара, 2007. № 3 (53). С. 232–241.
40. Степанов Ю. С. Альтернативный мир, Дискурс, Факт и принцип Причинности. *Язык и наука конца XX в.* М., 1995. С. 38–39.
41. Сусов И. П. Лингвистическая прагматика. М. : Восток-Запад, 2006. С. 94.
42. Трофимова Н. А. Экспрессивные речевые акты в диалогическом дискурсе. Семантический, прагматический, грамматический анализ : монография. СПб. : Изд-во ВВМ, 2008. 376 с.
43. Филлипс Л., Йоргенсен В. Дискурс-анализ. Теория и метод. Х. : Гуманитарный центр, 2004. 336 с.
44. Франко О. Б. Про етнокультурний підхід до дослідження мови. *Каразінські читання : Людина. Мова. Комунікація* : мат. ІХ Міжнар. наук. конф. Х. : ХНУ імені В. Н. Карабіна, 2010. С. 319–320.

45. Фуко М. Порядок дискурса. *Воля к истине: по ту сторону власти и знания*. М., 1997. 448 с.
46. Чернявская В. Е. Лингвистика текста: поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность : учебное пособие. М. : Книжный дом «Либроком», 2009. С. 143.
47. Шевченко І. С., Морозова О. І. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен : монографія / під заг. ред. І. С. Шевченко. Харків : Константа, 2005. С. 233–236.
48. Шевченко І. С., Морозова О. І. Дискурс як мисленнєво-комунікативна діяльність. *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен* / під заг. ред. І. С. Шевченко : монографія. Харків : Константа, 2005 С. 21–28.
49. Шевченко І. С. Мішель Фуко і дискурсивна парадигма в лінгвістиці. *Вісник Київського нац. лінгв. ун-ту. Серія Філологія*. Київ, 2009. Т. 12, № 1. С.44–49.
50. Шевченко И. С. Речевой акт как единица дискурса: когнитивно-прагматический подход. *Тверской лингвистический меридиан* : Сб. науч. статей. Вып.7 : В мире языка. Тверь : Твер. гос. ун-т, 2007. С. 69–80.
- 51.Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса. Волгоград, 2000. 512 с.
52. Ширяева Т. А. К вопросу о статусе дискурса. *Вестник ПГЛУ*. № 3, 2006. С. 30–36.
53. Шмид В. Нарратология. М. : Языки славянской культуры, 2003. 312 с.
54. Щерба Л. В. Языковая система и речевая деятельность. М., 2004. С. 250–255.
55. Bednarek M. Investigating Evaluation and News Values in News Items That Are Shared through Social Media. *Corpora*. 2016. № 11 (2). P. 227–257.

56. Bednarek M., Caple H. *The Discourse of News Values: How News Organizations Create Newsworthiness*. N. Y. : Oxford University Press, 2017. 320 p.
57. Biber D. Johansson S. *Longman grammar of spoken and written English*. London : Longman, 1999. P. 318–342.
58. *Bilingualism: A Social Approach* / ed. by M. Heller. L. : Palgrave MacMillan, 2007. 384 p.
59. Blakemore D. *The organization of discourse* / D. Blakemore. *Linguistics : The Cambridge Survey*. Vol. 4: Language; the socio-cultural context / ed. by Fr. J. Newmeyer. Cambridge, 1988. P. 229–250.
60. Blommaert J. *The Sociolinguistics of Globalization*. Cambridge. N. Y. : Cambridge University Press, 2010. 230 p.
61. Conboy M. *The Language of Newspapers: Socio-Historical Perspective*. L. N. Y. : Continuum, 2010. 185 p.
62. Cowie A. P., Mackin R., McCaig I. R. *Oxford Dictionary of Current Idiomatic English*. Oxford : Oxford University Press, 1993. 685 p.
63. Crowson A. *The Value of Life*. Smashwords Edition, 2005. 324 p.
64. Dijk T. A. van. *Discourse and Manipulation*. *Discourse and Society*. 2006. Vol. 17. № 2. P. 359–383.
65. Edmondson W. *Spoken Discourse: A model for analysis*. London : Longman, 1981. 250 p.
66. Fairclough N. *Language and Globalization*. L. N. Y.: Routledge, 2006. 186 p.
67. Fairclough M. *The Discourse on Language*. *The Archaeology of Knowledge & The Disco*. N. Y. : Pantheon Books, 1999. P. 215–237.
68. Fowler R. *Language in the News: Discourse and Ideology in the Press*. L. : Routledge, 1991. 254 p.
69. Giddens A. *A Runaway World: How Globalization Is Reshaping Our Live*. N. Y. : Routledge, 2000. 124 p.

70. Harris Z. S. Discourse Analysis. Repr. *The structure of language: Readings in the philosophy of language*. Englewood Cliffs (№1) : Prentice Hall. P. 1–30.
71. Huckin T. N. Critical discourse analysis / T. Miller. *Functional approaches to written text*. Washington, DC : US Department of State, 1997. P. 78–92.
72. Kroon C. Discourse particles in Latin : a study of nam, enim, autem, vero and at. Amsterdam : Gieben, 1995. 402 p.
73. Lindzey G., Newburg A. S. Thematic apperception test: a tentative appraisal of some «signs» of anxiety. *Journal of Consulting Philosophy*. 1974. Vol. 18. P. 228.
74. Manfred J. Narratology: A Guide to the Theory of Narrative. English Department. University of Cologne. URL: <http://www.unikoeln.de>, 2005. 128 p.
75. New Internationalist. 2019. January 1. 19. Pennycook A. D. English and Globalization. *The Routledge Companion to English Language Studies*. L. N. Y. : Routledge, 2010. P. 113–121.
76. Nunan D. Introducing Discourse Analysis. London : Penguin English, 1993. 194 p.
77. Reah D. The Language of Newspapers. L. N. Y. : Routledge, 1998. 126 p.
78. Shon R. A Lonely Impuls. Boston : W. Snooks, 2005. 304 p.
79. Stein R. Why the British press is brilliant. *British Journalism Review*. Vol. 14. No. 3, 2003. pp. 31–37.
80. Stock J. Dead Spy Running. Great Britain : Blue Door, 2009. 314 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

81. ABC News. URL: <https://www.abcnews.go.com> (дата звернення: 04.09.2020).
82. BBC. URL: <https://www.news.bbc.co.uk>. (дата звернення: 06.09.2020).

83. CNN. URL: [https:// www. cnn.com/world](https://www.cnn.com/world). (дата звернення: 09.09.19).
84. Live Journal. Word of the Day. URL: <http://1word1day.livejournal.com/487516.html>
85. MSNBC. URL: <https://www.msnbc.com> (дата звернення: 05.09.2020).
86. NBC news. URL: <https://www.nbcnews.com/> (дата звернення: 08.09.2020).
87. The Times. URL: <https://www.timesonline.co.uk>. (дата звернення: 25.08.2020).
88. Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com> (дата звернення: 20.08.2020).
89. URL: www.bbc.co.uk
90. URL: www.cbsnews.com
91. URL: www.cnn.com
92. URL: www.foxnews.com
93. URL: www.guardian.co.uk
94. URL: www.sundayherald.com
95. URL: www.timesonline.co.uk
96. URL: www.usatoday.com
97. URL: www.usnews.com
98. URL: www.washingtonpost.com